

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25-
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti, čekov,
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 4. aprila.

Demokrati postajajo vsak dan bolj uvaževan faktor, ki naj pomaga razrešiti težko notranjepolitično situacijo. Sporazum radikalcev z Radićem, Korošcem in drugimi rušilci države se smatra po veleizdajalskih proklamacijah teh političnih grup za povsem nemogoč in izključen. Brez predstavnikov Hrvatov in Slovencev pa si radikalna vlada kot predstavnika Velezrštva vendarle ne upa kreniti na pot odločnejše akcije nasproti separatizmu. Zato prihajajo v javnost čim dalje glasnejši apeli na reprezentante jugoslovanske demokracije, da naj zopet stopijo v koalicio z radikalno stranko.

Četudi so danes vse vesti o obnovi demokratske - radikalne koalicije prosto izmišljene, tendencijsne kombinacije, vendar ni dvoma, da uvidevajo sedaj vsi merodajni faktori, kako pogrešno je bilo, da je prevzela volilno vladno samo radikalna stranka in kako usodopolno je bilo, da je gosp. Pašić vodil volitve v najbrezobzirnejšem partizanskem boju samo proti demokratom, da jih kot svoje edine velike in opasne protivnike kar najbolj oslabi. Gospod Pašić ni postal s tem le eden glavnih rušilcev vidovdanske ustave, marveč tudi rušilec narodnega edinstva ter rušilec edinstvene države. Celo v radikalnih krogih se smatra, da je gosp. Pašić doigral in da ni več sposoben izvesti z uspehom kakršnokoli koalicije. Zato se že imenuje kot njegov naslednik gosp. Ninčić, o katerem upajo, da bo naletel na manjši odpor v opozicijskih krogih.

V demokratskih vrstah se vzdržuje razpoloženje proti koaliciji z radikali. Zatrjuje se celo, da med demokrati in radikali sploh nobeno delo ni več mogoče niti danes, niti po morebitnih novih volitvah. Razume se, da je tudi to intrinzično stališče le zasebno mnenje posameznih političarjev; kajti kako stališče bodo demokrati končno zavzeli, danes nihče ne more še trdit, ker v to še nihče ni bil od nikogar pooblaščen. Definitivna odločitev v tem pogledu bo padla v plenarni seji parlamentarnega poslanskega kluba demokratske stranke, ki se vrši šele tik pred zasedanjem novega parlamenta. Z ozirom na dalekosežnost in važnost odločitve se je celo pojavil predlog, da naj bi se sklical kongres stranke, ki naj bi odločil o bodočih smernicah jugoslovanske demokracije.

Dokler niso v opasnosti interesi naroda in države, je odločitev za demokrate lahka. Juh, ki je skuhal g. Pašić, naj radikali kar lepo sami porušijo. Demokrati so ves čas po prevratu po svojih najboljših močeh pozitivno sodelovali na konsolidaciji države. Pri tem so se do skrajnosti eksponirali, vedno in povsod podreajo strankarske interese nacionalnim in državnim. Oni niso krivi, da se jih je na tako gentlemanski način potisnilo od direktne sodelovanja na državnih poslih. Naj sedaj pokažejo drugi svoje sposobnosti do konca. Predvsem pa je sedaj na radikale, klerikale in družnih vrsta, da ostanejo mož-beseda svojim volilcem, katerim so obetali že takoj po volitvah radikalno izboljšanje vseh razmer. Narod jim s kroglicami ni le izrekel velikega zaupanja, marveč jim je tudi naložil vso odgovornost. Demokrati, potisnjeni v opozicijo, ne bomo držali rok križem ter se ne bomo omejevali na hujskanje že tak razburkanega ljudstva, kakor so to leta in leta delali drugi, pač pa hojemo poleg parlamentarnega udeleževanja s podvojeno silo zanašati med narod ideje edine spasovne jugoslovanske demokracije. Kar smo, preoblojeni z delom v javni upravi, zakasnili v preteklosti, moramo nadomestiti v bližnji bodočnosti ter ustvariti organizacijo pravih Jugoslovancev, ki bo pri prihodnjih volitvah za vedno oborila vse sovraže naših nacionalnih in demokratskih idealov.

V težjih priklakah, kot smo se borili demokrati pri poslednjih volitvah, se nikdar več boriti ne moremo. Naša moč ni ostala le nezmožena, marveč je dejansko še celo zrasla, četudi je večina naključje volilnega reda preprečila ugodnejši volilni uspeh. Položaj demokratske parlamentarne delegacije je vendarle tako siguren, da morajo z njim najresnejše računati vsi merodajni faktori v državi. Ako se lansirajo vesti, da leži v demokratski stranki ključ za razrešitev politične krize, potrjuje to le resničnost gorenje trditve.

Mirno in zavestno gledamo demokracijo v bodočnost. In če bi narod in država imela trpeti od onzije, ki jih

Pašić opustil misel na sporazum z Radićem

POSVETOVANJE O POLITIČNI SITUACIJI NA HRVATSKEM. — MINISTRSKI SVET. — PAŠIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 4. aprila. k. Kakor se more danes presoditi, v politični situaciji v prvi polovici aprila ni pričakovati niti razčiščenja niti kakakega važnejšega preokreta, tako da se bo sestala narodna skupščina bržčas v popolni nejasnosti in negotovosti in se bodo morale seje takoj po otvoritvi zopet odgoditi. Pozna se že vpliv pravoslavne Velike noči, ki se praznuje običajno bolj strogo in slovesno kakor katoliška in zato vse delo, tudi politično, popolnoma počiva. Niti ni gotovo, ali se bo mogla za 13. t. m. sklicana konferenca strankarskih voditeljev res že ta dan vršiti, ker razum demokratov so tokrat bržčas še ne bo noben drug klub zavzel stališča. Pač pa se v radikalnih krogih že sedaj vedno bolj poudarja potreba koalicije radikalcev z demokrati. Kakor se zatrjuje, bo Pašić povodom seje poslanskega demokratskega kluba povabil k sebi predsednika demokratskega kluba, da z njim razpravlja o vprašanju radikalno-demokratske koalicije.

Na seji ministrskega sveta, ki je trajala od 6. do 8.30 zvečer, so zlasti razpravljali o politični situaciji na Hrvatskem. Poročala sta ministra Supilo in Vujčić o situaciji v zvezi s Supilovimi razgovori v Zagrebu. Dalje sta Pašić in Ninčić poročala o avdienci pri kralju. Po vrtisu, ki ga je dobil Vaš poročevalec v razgovoru z radikalnimi ministri, se zdi, da hočejo radikali, prekiniti nadaljnje razgovore z Radićem in da bodo posku-

šali najti izhod na drugi strani. Ni več dvoma, da so radikalni ministri odločeni, obrniti se oficijelno za sodelovanje na demokrate.

Hrvatski namestnik v Beogradu.

Beograd, 4. aprila. r. Davi je dopotoval v Beograd namestnik za Hrvatsko in Slavonijo dr. Cimić. Ob 11. dopoldne ga je sprejel minister za notranje stvari Vujčić, kateremu je Cimić poročal o situaciji v Zagrebu. Popoldne sta oba poročala ministrskemu predsedniku Pašiću, nakar je ta sklical sejo ministrskega sveta. Pašić je popoldne sprejel tudi radikalnega poslanca iz Hrvatske dr. Peleša, ki mu je tudi poročal o situaciji na Hrvatskem. Pred sejo ministrskega sveta je bil Pašić v kratki avdienci pri kralju, kateremu je sporočil informacije dr. Cimića in dr. Peleša.

Velikonočna pavza.

Beograd, 4. aprila. p. Po izjavi ministra pravde dr. Markovića ministrski predsednik Pašić v času pravoslavni velikonočnih praznikov ne bo imel konferenc o situaciji. To zatirje v reševanju notranje situacije bo trajalo, kakor se zdi, do sestanka radikalnega poslanskega kluba.

Radikalni glavni odbor.

Beograd, 4. aprila. p. Jutri dopoldne ob 10. ima sejo glavni odbor radikalne stranke.

Zastoj v reparacijskih dobavah iz Nemčije

IZJAVE MINISTRA DR. MARKOVIĆA.

Beograd, 4. aprila. r. Minister pravde dr. Marković je dal danes novinarjem o vprašanju naših dobav na račun reparacij od Nemčije sledečo izjavo:

Nemška vlada se je po okupaciji Poruhrije postavila na stališče, da ji je onemogočeno dajanje potrebnih reparacij v smislu mirovnih pogojev. Naša država je smatrala, da bodo vse pogodbe o dobavah na račun reparacij in na breme kontingenta za 1922 izvršene, ker so bile te pogodbe rednim potom potrjene od reparacijske komisije in izročene vrhovnemu komisarju v Berlinu v svrhu izvršitve. Izgledalo je, da je bil to vsaj smisel pogodbe, in nemška vlada je res izjavila, da bo podaljšala dobave le onim državam, ki niso neposredno sodelovale pri okupaciji Poruhrije, kakor Angliji, Italiji, Jugoslaviji itd. Toda v praksi se je pokazalo drugače. Ker reparacijska komisija radi rešitve splošnih vprašanj, koliko ima Nemčija dati na račun reparacij

za leto 1923, ni mogla odrediti kontingenta, ki pripade naši državi na račun reparacij za leto 1923, ne more naša država radi tega izvršiti nobenih naročil za leto 1923. Pričakovalo se je, da bodo vsaj one pogodbe, ki so bile na podlagi sklepa reparacijske komisije odobrene glede kontingenta za leto 1922, izvršene. Dobili pa smo obvestilo, da obstojajo tudi v tem oziru velike težkote. Nekatere teh pogodb nemškim tovarnam sploh še niso bile izročene v izvršitev, druge pa se tičejo objektov, katerih proizvodnja traja dalje časa. Nemška vlada kaže sicer dobro voljo, da izvrši pogodbe s kratkim rokom, toda dobave ne gredo gladko.

Naša država, za katero so reparacijske dobave za obnovo neobhodno potrebne, se nahaja sedaj pred težko nalogo, da si zagotovi ono, do česar ima po mirovni pogodbi brezdvomno pravico.

Opatijska pogajanja

Rim, 4. aprila. j. Na oficijelnih mestih sporočajo, da rok za nadaljevanje pogajanj v Opatiji še ni določen. Ker pa čiščenje političnega položaja v Jugoslaviji lepo napreduje, je računati, da se pogajanja skoro obnove.

NOVI TISOČAKI.

Beograd, 4. aprila. p. Narodna banka bo dne 11. aprila dala v promet nove novčanice po 1000 Din, ki so izdelane v Franciji. Na njih je izdelana glava Karagorjega. Na eni strani je slika naših največjih mest Beograda, Zagreba, Ljubljane in Sarajeva, v sredi med mesti pa je slika kmeta z volji, ki so vpreženi v plug. Izdelane so v štirih barvah in so mnogo ličnejše, kakor francoski bankovci po 100 frankov.

BEDA V ČRNI GORI.

Beograd, 4. aprila. r. Današnji beograjski listi poročajo, da se velik del črnogorskega prebivalstva nahaja v obupnem položaju zaradi pomanjkanja živil, posebno v krajih, ki so oddaljeni od prometnih črt, posebno v okrožjih Nikšić in Kolasin, kjer ni dobrih potoj in kjer še sedaj leži 2 do 3 m visok sneg.

uganjajo valesrbski, velehrvatski in samoslovanski separatisti, bomo demokrati vedeli, kaj nam dolžnost velja storiti. Današnji politični dogodki dokazujejo le, da je edinole jugoslovanska demokracija po svojem programu in po svojem principijelnem delovanju na pravi poti. Počakati treba le še malo časa in reprezentanti troplemenskega separatizma so skrahirali popolnoma. Nato pride zmagajo jugoslovanske demokracije lepša bodočnost jugoslovanskega naroda.

Muslimani med seboj

Beograd, 4. aprila. n. Vlada je dovolila, da odpotuje v Carigrad deputacija muslimanskih verskih dostojanstvenikov iz Jugoslavije, da se pokloni novemu kalifu kot vrhovnemu reprezentantu muslimanske vere. Deputacijo bo vodil beograjski mufti, spremljal pa uradnik. Zadržati sestave te deputacije se v vrstah Spahovcev pojavlja veliko nezadovoljstvo, ker trdijo, da je sarajevski reis ululema po činu višji kakor beograjski mufti. Spahovci se sploh trdijo, da bi muslimanske verske posle centralizirali v Sarajevu, čemur pa se najbolj protivi džemijet in sploh muslimani iz južne Srbije, ki zahtevajo, da morajo biti muslimanske centralne verske oblasti v Beogradu, ako že ne v Skoplju.

Znižana izvozna carina za moko

Beograd, 4. aprila. r. Na današnji seji ekonomsko-finančnega komiteja je bilo sklenjeno, da se postavka za izvoz pšenične moke zniža od 110 na 60 Din, za ostale vrste moke pa na 40 Din. Izvoz olja se po točki 30 splošnega carinskega tarifa oprosti carine, za svetlo usnje (Blankleder) pa je bila določena za kg carina 4 Din.

SOLUNSKO VPRAŠANJE.

Atene, 4. aprila. r. V Atenah pritiskajo trgovski in gospodarski krogi na vlado, da z našo vlado čim prej zaključi konvencijo glede solunske luke. Grška vlada se je doslej umikala, češ, da nima na razpolago carinskih uradnikov, ki naj bi konvencijo izvedli.

SMRT TURŠKEGA DRŽAVNIKA.

Dunaj, 4. aprila. j. Bivši turški veliki vezir Hussein Hilmi paša je včeraj tokaj umrl.

Oštra proficerkvena politika sovjetov

PROFANACIJA CERKEV. — KRVAVI SPOPADI S KMETI.

London, 4. aprila. i. «Times» doznava iz Rige, da so v Minsku ter v petrogradski in moskovski okolici uprizorili kmetje vstajo zoper komuniste, ki jim konfiscirajo cerkve. V Minsku so rešili čete po dvadnevem krvavem boju poklale skoro vse kmete, ki so branili svojo cerkev. Komunisti so iz cerkve pometali obredne predmete in napravili iz cerkve čitalnico za komunistične delavce. Osrednji odbor komunistične stranke v Minsku je poslal po državi odposlanca, ki imajo nalogo ustanavljati po državi protireligiozne klube. Iz cerkev napravljajo zabavišča, čitalnice, cele tolerančne hiše. Tudi v okolici Moskve in Petrograda je prišlo do krvavih spopadov med kmeti in komunisti.

Nova lausannska konferenca zagotovljena

OSLABLJENJE OPOZICIJE V ANGORI.

Carigrad, 4. aprila. i. Odgovor angorske vlade na zavezniške protipredloge pride v Carigrad jutri. Turki v njem sprejemajo povabilo na nadaljevanje mirovne konference v Lausanne in predlagajo za otvoritev datum 15. t. m. Odgovor vsebuje še nekaj rezerv k juridičnim in gospodarskim točkam v zavezniški noti. Turška delegacija za novo konferenco bo ista, kakor je bila pri zadnjih tudi jo bo vodil zopet Izmet paša, ki odpotuje z Angore v Carigrad začetkom prihodnjega tedna.

V Angori se govori, da bo razpisala vlada nove volitve v skupščino in to že v par mesecih. Govori se tudi, da se razpišejo volitve zato, da se Kemal v vladi zagotovi absolutna večina. Opozicija v zbornici je precej ponehala, odkar se je položaj z zavezniki obrnil na bolje in odkar je umorjen vodja opozicije Sukri bej. Morlica še niso našli, vendar pa

pada sum na Kemalove prijatelje. Kemal je ukazal, naj se morlicevo glavo prinese v skupščino in tam razstavi, ko se morilec najde in usmrti. S tem hoče zavrniti sumničenja od sebe.

Rim, 4. aprila. j. Pričetek nove lausanske konference je določen na 15. aprila. Zavezniki ne bodo stopili v stik z glavnimi zastopniki delegacij, temveč se razgovarjali le med strokovnjaki. Italijo bo zastopal atenski poslanik Montagno. O teritorialnih vprašanjih Italija ne bo dopustila diskusije. Tudi vprašanje otoka Castellorizzzo smatra za rešeno.

Angleška delegacija.

London, 4. aprila. j. Lord Curzon ne potuje v Lausanne. Na konferenci ga bo zastopal lord Rumbold, ki ga bodo spremljali številni strokovnjaki. Po sklepu mirovnih pogajanj bo pogodbo podpisal lord Curzon.

Položaj v Essnu in v Poruhrju

NEMCI SE PRIPRAVLJAJO NA OGROMNE ŽALNE MANIFESTACIJE ZASEDBA NOVIH RUDNIKOV.

Berlin, 4. aprila. i. Danes sta v Essnu umrli še dva delavca, ki sta bila v soboto obstreljena pri znanem incidentu. Število mrtvih je s tem poskočilo na 13. Dva delavca sta v obupnem stanju in bosta bržkone tudi kmalu umrli. Pogreb ustrlejenih bo šele v soboto. K pogrebu pridejo delegacije delavstva iz vse Nemčije, tako da so na vidiku ogromne žalne manifestacije.

Ravnatelj Kruppove tvornice so prepeljali k vojaškemu sodišču v Werden. Včeraj je stopilo delavstvo Kruppovih tvornic v 24urno protestno stavko, tovarniški svet pa je objavil razglas, v katerem zavrača francoske obtožbe zoper delavce, ki so hajje s samokresi izžvali francoski oženj in protestira proti kolju.

Vladni predsednik Grütznar, ki je bil izgnan iz Düsseldorfa in se je preselil v Elberfeld, je poslal generalu Degoutteju pismo neobičajno ostrega tona, v katerem imenuje Francoze morilce in masakrante in ugotavlja, da bo Nemčija še desetletja praznovala veliko soboto in se bo na ta dan spominjala francoske kulture. Francozi so včeraj zasedli štiri nove rudnike: Bergmannsglück v Bueru, König in Ludwig v Recklinghausenu in Wortrop v Wortropu.

V Höchstu so Francozi konfiscirali vso to 10 milijard mark in 400.000 frankov,

katero je frankfurtska filiala Reichsbanke poslala v Wiesbaden. Zasedbene čete so danes okupirale tudi znano tvornico avtomobilov «Benz» v Mannheimu.

SLOVESEN POGREB SOBOTNIH ZRTEV

Essen, 4. aprila. j. Francoski vrhovni poveljnik razglaš, da je francoska vlada dovolila slovesen pogreb na veliko soboto padlih žrtv essenskih izgrediv, če prebivalstvo ne bo kalilo miru.

NEMŠKA PROTESTNA NOTA.

Berlin, 4. aprila. s. Nemški poslanik v Parizu je dobil nalog, naj izroči francoski vladi protest zaradi zadnjih krvavih izgrediv v Essnu. Spomenica bo odpisana zajedno vsem silam, ki so podpisale versajko pogodbo. Nota na podlagi uradne preiskave izerpno popisuje dejanske dogodke in ugotavlja, da pade del odgovornosti za nadaljnje izgrede tudi na francosko vlado, ki ni ničesar podvzela, da krivce kaznuje.

ODPOR ŽELEZNIČARJEV.

Berlin, 4. aprila. s. Po vesteh iz države no-železniških okrajev Frankfurt, Ludwigschafen, Mainz, Trier in Karlsruhe so železničarji odklonili povelje generala Degoutteja, naj pod francoskim režimom najkasneje do 3. aprila zopet povzamejo delo. O kakih francoskih protidredbah ni nič znanega, vendar pa so raztegnili svojo zasedbeno črto do pred Hagen.

Izgredi v Bolgariji

Sofija, 4. aprila. s. Pretekli teden je prišlo v Sofiji in v Jambolu do ponovnih incidentov, katere so izžvali anarhisti in teroristi. Orožništvo je povsod trčilo pri teh incidentih na oborožen odpor. Vodja sofijskih teroristov se je ustrleli, ko so ga obkrožili orožniki. V Jambolu je bitka med anarhisti in orožniki zahtevala več žrtv na obeh straneh.

OBSOJENI BOLGARSKI MINISTRI

Sofija, 4. aprila. r. Obsojeni bolgarski ministri Radoslavovega kabineta so bili sinoči odpeljani v Svilno, kjer bodo prestali kazen. Splošno se smatra, da bodo vsi obsojeni ministri prej ali slej pomiloščeni.

Beograd, 4. aprila. n. «Novi list» piše iz Berlina, da bo bivši turški minister za zunanje stvari Radoslavov, ki je pobegnil iz Bolgarske ter v sofijskem procesu bil obsojen v odsotnosti na dosmrtno ječo, te dni izdal svoje memoare pod naslovom: «Bolgarska in svetovna kriza».

DEMISIJA ŠPANSKE VLADE.

Pariz, 4. aprila. i. Španski ministrski predsednik je dobil v parlamentu nezaupnico in je podal kralju demisijsko celokupnega kabineta.

FAŠISTOVSKI NAČRTI Z AVSTRIJO.

Rim, 4. aprila. s. Fašistovska «Epoca» piše o priliki Seiplovega poseta v Rimu: Milanski sestanek dr. Seipla z Mussolinijem je velikega političnega pomena. Avstrija mora tvoriti zagodjo med Českoslovaško in Jugoslavijo in preprečiti zvezo med vzhodno Evropo in Balkanom. Skupno delo Avstrije in Italije služi posebno temu namenu.

MUSSOLINI SKLUCUJE

PODONAVSKO KONFERENCO.

Rim, 4. aprila. s. Mussolini je sklenil povabiti državne nasledstvenih držav v Rim, da se posvetujejo o odškodninskih vprašanjih. Premijerja Českoslovaške in Jugoslavije sta že prejela vabila.

SNEŽNI METEŽ V BEOGRADU.

Beograd, 4. aprila. r. Danes popoldne je v Beogradu nenadoma začelo deževati. Pozneje je začel padati sneg, ki se je kmalu pretvoril v pravi metež. Zvečer je sneg ponehal.

NOVI ČEŠKI KARDINAL.

Praga, 4. aprila. j. Olomuški nadškot Stojan bo te dni imenovan kardinalom. Potovanje papeževnega legata v Olomouc je najbrže v zvezi s tem imenovanjem.

Proč z defetizmom

Toliko zmede, kakor jo beremo po časopisih zadnje tedne — in ne na zadnjem mestu v Ljubljani — nismo še imeli zlepa prilike prebrati. Ako nekateri krogi in politiki ne morejo najti orientacije v političnem vrvežu, v katerem se nahajamo sedaj, naj vsaj priznajo sirotnemu občinstvu in naj ga ne begajo s svojim brezglavim defetizmom. Siromak, ki bere takle defetistični časopis od prve do zadnje strani, na koncu koncem res začne premišljevat, ali ne bi kazalo pogledati v zaboje ali podstrešja, koliko je še ostalo starih rekvizitov...

Cemu to brezglavo pretiravanje! Pišejo, da se nahajamo v državni krizi. Kakšna državna kriza in kje? Državna kriza nastopi, kadar se nahaja država v razkroju, kadar pojema državna oblast v dejanski borbi proti notranjim ali zunanim sovražnikom. Tega pa, ljubi defetisti, pri nas še ni, in tega tudi — da govorimo strogo realistično — po dosedanjih znakih nikakor ni predvideti. Gre namreč le za notranjepolitično krizo, za krizo glavne smeri notranjepolitičnega razvoja. In ta kriza se nahaja enostavno o stadiju normalne parlamentarne borbe, ki je koncentrirana v borbi okrog notranje upravne ureditve države, eventualne preureditve ustave. Kako se more pri tem govoriti o državni krizi, ko se da n. pr. današnja ustava že samo s sodelovanjem radikalne in demokratske stranke absolutno vzdržati proti stremiljenju reformistov in revizionistov. Ako pridejo ali ako ne pridejo revizionisti v Beograd, parlamentarni potom ne morejo izsiliti kake krize — brez pozitivnega ali negativnega sodelovanja demokratov. Privrženi so tedaj kljub visokoletnim in oholim enunciacijam na polje pogajanj in kompromisov, ki pa morejo biti le pogajanja političnih strank med seboj, pa naj tudi te stranke reprezentirajo večine posameznih plemen ali konfesij. Sedanji stadij pa more biti le kriza režima, ustave, ne pa kriza države.

Kajti k sreči obstojajo še čili in nedotaknjeni oni činitelji, katerih padeč bi šele pomenil začetek — državne krize. Toda vsi stabilni državni organizmi, ki so popolnoma intaktni, vsa ona, največja respektiva vredna dejanska sila, ki ne bo podlegla defetističnim goslom, stoji v ozadju in se ne vzmira.

Defetistom od Radića do Korošca in Spaha bo treba tedaj naskočiti še lepo vrsto najtrdnjših pregrad, predno bi mogli dospeti tjakaj, kjer bi se začela državna kriza. Ti naskoki, te borbe pa ne bodo tako lahke, kakor je bilo lahko zavesti v defetizem politične analize; tu se bo začela za močnejšo resnejšo pot. Takrat pa bi se uvrstil na absolutno državno stran še marsikdo, ki danes še ob strani gleda. Kako se s papirnim orožjem lijejo boji med strankami.

Vsi oni pa, ki v mislih in težnjah niso defetisti, pa naj ne mažejo papirja s svojimi zmedenimi meditacijami in ne povečujejo in širijo defetizma tamkaj, kjer ga doslej vendarle še ni.

Sporazum o Južni železnici

Dunaj, 3. aprila.

Glede sporazuma o ureditvi vprašanja južne železnice, ki se je pred kratkim sklenil na konferenci v Rimu, se doznava nastopne podrobnosti:

Pred vsem so se dosegle znatne olajšave za Avstrijo in deloma za druge udeležene države. Družba južne železnice se bo v bodoče imenovala »Donavsko-savsko-jadranska železniška družba (prej Južna železnica)«. Njen sedež ostane na Dunaju. V sporazumu je določeno, da družba v nobeni pogodbeni državi ni podvržena ukrepom, ki so eventualno na perjenj proti inozemskim družbam. Prenos obrata od države na tretjega se ne more izvršiti na škodo obveznosti napram obligacionarjem.

V določbah o titrski službi je sprejet kot podlaga zlet frank. Prioritetni dolg v maksimalnem znesku 471 milijonov se osigura hipotekarično na železniškem omrežju. Znesek, ki je ne glede na specialni fond za službo zaostanka zasiguran za obligacijski fond kot minimalni dohodek, znaša 20.6 milijona zlatih frankov. Ker bodo znatni upravni stroški družbinega in obligacijskega fonda okoli 2.6 milijona zlatih frankov, ostane za obligacijsko službo kakih 18 milijonov zlatih frankov kot zasiguran minimum na razpologo. Za službo zaostankov so od udeležencev držav zasigurani letno 4 milijoni zlatih frankov. Iz tega zneska se bodo poravnali zaostali kuponi in obli-gacije, izrečane pred vojno.

Med drugim se je dalje sklenilo, da morejo države ob priliki ratifikacije sporazuma podati izjavo, ali želijo namesto spreminjajoče se rente plačati fiksno vsoto, ki je seveda večja nego minimalna renta. V tem primeru bi plačala Jugoslavija za 780.000 zlatih frankov, Italija za 1.080.000 zlatih frankov več nego minimalno rento. Ako bi se vse prizadele države izjave za fiksne rente, bi se minimalna renta v celem povišala za tri milijone zlatih frankov.

Politične beležke

— Kje je izhod? »Politika« priobčuje daljši članek o sredstvih, ki naj bi se porabila za rešitev krize. Edini izhod so, seveda, nove volitve, ali kdo naj te volitve vodi? »Politika« pravi, da bi nove volitve mogla voditi sicer vlada, ki je vodila zadnje volitve, a plemenski in verski bloki bi potem zopet prišli na površje. Lahko bi vodili volitve tudi demokraci, ali dosegli bi morda samo to, da bi sami dobili toliko mandatov, kakor jih imajo sedaj radikaleci, in narobe radikaleci toliko kot sedaj demokraci. Radičevci bi morda bili malo oslabiljeni, ali bistveno se situacija ne bi zboljšala. Ali naj vodi volitve uradniška, ali hoc sestavljena vlada? To bi morda pomenilo, da bi volitve bile svobodne, ali za Radića, Korošca in Spaha so bile popolnoma svobodne tudi zadnje volitve. Izvenstrankarska volilna vlada bi pomenila ravno toliko kot uradniška vlada, doseglo se ne bi nič; »Politika« obeta, da bo svoja razmišljanja še nadaljevala.

— Zakaj vlada ne nastopi? »Slovenec« poroča o gibanju in agitaciji v Srbiji za amputacijo in pravi, da agitatorji govorijo, da se bo cedilo po Srbiji mleko in med, ko se izvrši amputacija. »Slovenec« se čudi, da vlada ničesar ne stori proti tej protidržavni agitaciji, ne čudi se pa temu, da vlada ničesar ne stori proti »klerikalnim agitatorjem in fistom, ki enako agitirajo po Slovenskem, češ, da se bo cedilo mleko in med po separirani Sloveniji. Demagoštvo je demagoštvo in agitatorji za amputacijo v Srbiji se poslužujejo enakih laži, enakih fraz, kot njihovi tovariši na Slovenskem, kjer bi nastal paraliz na zemlji, ako se ločimo od Hrvatov in Srbov in postavimo klerikalnega guvernerja v osebi kakega Korošca na čelo vse javne uprave. Da, vlada dela veliko napako, da pusti nemoteno agitacijo za amputacijo in separacijo, samo da ona dela to napako po celi državi.

— Vlada in »hrvatska reformna cerkev«. Z velikim veseljem javlja »Slovenec«, da je zagrebški službeni list priobčil naslednji ferman: Ker duhovniki, pristaji takozvane hrvatske reformne cerkve zadnji čas javno opravljajo bogoslužje, krste, poroke in pogrebe, se v smislu odločbe ministrstva za vere dne 6. marca t. l. odreja: Hrvatska reformna cerkev po ustavnih določilih ne spada med priznane vere, zato tudi njeni pristaji ne morejo opravljati javne službe božje, marveč edinele hišne službo božjo, kakor tudi velja za ostale sekte: nazarene, baptiste in dr. Pred reformističnimi duhovniki se ne morejo sklepati veljavni zakoni in so otroci takih zakonov pred postavo nezakoniti. To velja tudi za zakone reformističnih duhovnikov samih. Reformistični duhovniki ne morejo pokonavati mrličev, ne voditi veljavnih matice o krstih, porokah in smrtih. — Rim je rešen in rimski klerikalizem v Jugoslaviji tudi!

— Napadna taktika. »Riječ« graja radikalno taktiko, ki dosledno vjačuje Radićevo umišljeno opozicijo, in navaja: Po prevratu se je posrečilo Radiću razpaliti fantazijo mas; a komaj so seljaki spričo nastopajoče realnosti začeli izpregljavati, je prišel na banski stolec dr. Laginja in Radić se je mogel zopet razmahati. Po poltrudnem letu falove pasivnosti se je oslabila moč Radićeve hipnoze in Radić je že na vrata na nos prišel v Beograd pošiljati sporočila in deputacije ter se je sam pripravljati za skok v parlament. V istem hipu so radikaleci razbili koalicijo in v volilni kampanji favorizirali radićevo gonjo. Sedaj mu ponujajo štiri portfelje, ki so mu baš dobrodošli za reklamo. Končno so mu poslali še ministra Supila, ki pa ni mogel ponuditi ali prevzeti kake realne obveznosti. Zato ni Radić riskiral ničesar, ako je s herojsko gesto odbil gospoda ministra in blamiral Pašićevo vlado... Tako podpira vlada Radićevo varanje. G. Pašić je dokazal z volitvami in vedno še dokazuje, da mu za vodstvo naše velike države manjkajo glavni elementi državnstva.

— Koalicija. Radikalni listi bolj in bolj dvigajo glasove za sporazum z demokraci. Značilno je, da je prvi alarm dala Pašićeva »Tribuna«, ki je dolejš posebno perfidno rovarila proti demokraci; preko noči je začela lomiti kopje za koncentracijo državnostvornih elementov. V to svrhu se poslužuje ne baš nove metode: ponavlja staro pesem o nevarnosti za državo in napada gosp. Davidovića, češ, da je storil demokrate nebržnje za kritične momente, v katerih se država nahaja... Intrigantstvo proti demokraci torej zopet poganja cvetove. Glavni organ »Demokratija« odločno odbija vsako koalicijo. Definitivni sklepi bodo storjeni na sestanku poslanskega kluba in ob pričetku zasedanja novega parlamenta.

— Konferenca dr. Spaha. Zagrebški listi poročajo iz Sarajeva: Ko se je dr. Mehmed Spaho vrnil iz Zagreba, je poročal centralnemu odboru jugoslovanske muslimanske organizacije, da se je sklenil z Radićem sporazum. Vse kaže, da odpotuje dr. Spaho ponovno v Zagreb, kjer se zopet sestane z Radićem in dr. Korošcem.

— Pašićevi večinski računi. Beograjski listi poročajo: V radikalnih krogih se govori, da je za predsednika narodne skupščine designiran Ljuba Jovanović, za podpredsednika pa en član džemijeta in en Nemece. Kakor se vidi, želi Pašić rešiti situacijo s pomočjo sodelovanja z džemijetom in Nemci. Ta kombinacija pa bi bila možna le v slučaju, ako bi se Radić odtegnil parlamentarnemu delu.

— Zagrebški frankovci, kolikor jih je še, gredo vsaksebi. Za konkurenco novemu dnevniku »Pravaš«, ki »sta ga začela izdajati dr. Prebeg in dr. Horvat, snuje dr. Košutić svoj žurnal »Slobodna Hrvatska«.

— Stališče Bunjevcev. Beograjske »Novosti« priobčujejo razgovor, ki ga je imel poročevalec lista z vodjo Bunjevcev Joskom Rajčevićem. Rajčević je dejal med drugim, da so Bunjevci za državno edinstvo, da pa vztrajajo na stališču pokrajinskih samouprav ter tradicionalnih kulturnih in gospodarskih potreb posameznih pokrajin. Ako bi vlada porabljala zakon o zaščiti države, bi moglo priti do krvave državljanske vojne, kar bi značilno pogibelj države.

Po svetu

— Obiski italijanske kraljeve dvojice v Londonu. »Petit Parisien« poroča iz Londona, da bo italijanska kraljeva dvojica najbrž meseca oktobra obiskala angleško prestolico.

— Dražba Carusove zapuščine. Kakor poroča italijansko časopisje, so bile pri nedavni dražbi stvari iz Carusove zapuščine dosežene ogromne cene po edinih predmetom. Kakor znano, je bil Caruso strasten zbiralec starega denarja in je zapustil ogromno zbirko, ki je bila prodana za bajeslovno ceno. Največji interes trgovcev in ljubiteljev redosti je vzbudila Carusova garteroba. Rdeča tunika, ki jo je nosil umetnik v prvem dejanju »Aida«, je bila prodana za 40 tisoč dolarjev. Mnogi predmeti, ki sicer ne predstavljajo velike vrednosti, so bili prodani za več sto in več tisoč dolarjev.

— Politična afera v Češkoslovaški. Češki zunanji minister dr. Beneš je vložil zoper komunističnega poslanca Skalaka, ki ga je razžalil v zbornici o priliki neke debate, tožbo radi razžaljenja časti.

— Aretacija atentatorja Daskalova. Iz Sofije poročajo, da je bil v Plevni aretirani anarhist Asen Daskalov, ki je sivočasno ob priliki slavnostne predstave v narodnem gledališču izvršil bombni atentat na bolgarskega ministrskega predsednika Stambolijskega.

— Število nemških komunistov. Berlinski glavni organ komunistič. stranke »Die rote Fahne« poroča, da ima nemška komunistična stranka sedaj 217 tisoč organiziranih članov, med njimi 23 tisoč žen. List trdi, da je število organiziranih članov naraslo tekom enega leta za 38 tisoč.

— Prevratna akcija komunistov v Rumuniji. Bukareška »Epoca« poroča, da so te dni prišli na sled komunistični zaroti v Erdelju, ki je imela namen proklamirati komunistično diktaturo. Člani zarotniške družbe so bili v zvezi z komunističnimi organizacijami na Dunaju, v Pragi, Berlinu, Moskvi in Debrečnu.

— Poljski profesorji v Bolgariji. Te dni je dospela v Sofijo večja skupina profesorjev iz Varšave, Krakova, Lvova in drugih univerzitetnih mest poljske republike. Poljski profesorji so na naučenem potovanju in se želijo spoznati s prilikami v Bolgariji. Poljaki so bili sprejeti tudi od ministrskega predsednika Stambolijskega in so si ogledali vse znamenitosti bolgarske prestolice. V Bolgariji ostanejo 10 do 15 dni.

— Bolgari izročijo medzavezniški komisiji vse svoje orožje. Medzavezniška kontrolna komisija v Sofiji je zahtevala od bolgarske vlade, da do 31. marca odgovori, hoče li predati zaveznikom vse orožje, ki je bilo naknadno nabrano v Bolgariji. Bolgarska vlada je odgovorila, da je v Bolgariji bilo faktično izvršeno pobiranje orožja, osobito pri anarhistih, da pa ob tej priliki niso bile najdene puške, temveč samo revolverji, da pa je vlada pripravljena tudi te izročiti zaveznikom.

— Občletnica Karlove smrti. O priliki občletnice smrti Karla Habsburga so imeli avstrijski črnožolti legitimisti svečano službo božjo v Karlovi cerkvi na Dunaju. Cerkevni obredi so bili zaključeni s pevanjem habsburške himne. Pri izhodu iz cerkve je prišlo do spopadov med legitimisti in policijo.

— Preklancano izobčenje iz katoliške cerkve. Bivši predsednik združenja češkoslovaških svečnikov — reformistov župnik Dvořák, katerega je papež radi reformističnega gibanja svoj čas izobčil iz katoliške cerkve, je bil sedaj zopet sprejet v njeno okrilje, ker se je podvrget ukazom Vatikana.

— Italijanski »Mondo« okraden. Zadnjega marca so trije tatovi, en moški in dve ženski, okradli blagajno rimskega lista »Il Mondo«. Pregovorili so blagajničarko, da se je za nekaj časa odstranila iz pisarne ter so v njeni odsotnosti ukradli blagajno, v kateri je bilo 17 milijonov lir gotovine.

— Preuredba zakonov v Italiji. Italijanski justni minister Oviglio je predložil predsedništvu rimske poslanske zbornice načrt za izpremembo civilnega in trgovskega zakonika. Predlagana reforma pride na dnevni red v prihodnjem zasedanju parlamenta.

— Boljševiško početje v Georgiji. Iz Pariza poročajo, da so dale sovjetske oblasti v Georgiji tekom meseca februarja ustreliti nad dvesto oseb, med katerimi so se nahajali profesorji, dijaki, delavci, kmetje, ženske in celo otroci. Ustreljencev — po boljševiški navadi — ni sodilo nobeno sodišče.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Cetrtek, 5.: »Othello«. E.
Petek, 6.: »Otok in Struga«. D.
Sobota, 7.: »Hasanaginica«. Gostovanje g. Mihajla Markovića, člana Zagrebskega Narodnega gledališča. C.

Nedelja, 8.: »Hasanaginica«. Gostovanje g. Mihajla Markovića. Izv.
Ponedeljek, 9.: »Hasanaginica«. Gostovanje g. Mihajla Markovića. A.

Torek, 10.: »Sirota Anka«, spevoigra. Pevski zbori malih Slovencev. Prireditelj »Splošnega ženskega društva«. — Začetek ob pol šestih popoldne. Izv.

Ljubljanska opera.

Cetrtek, 5.: »Nižava«. Gostovanje gospičnice Hane Pirkove iz Bratislave. Abon. C.

Petek, 6.: »Carostrelec«. A.
Sobota, 7.: »Janko in Metka«. Izv.

Mariborsko gledališče.

Cetrtek, 5.: »Velika noč«. C in kupon.

Pri sinočnji predstavi opere »Vrag in Katra« je odpla vlogu knežinje ga. Thierry-Kavčnikova, ki vedno znova pokaže, kako prvovrstno moč ima naka opera v njej. Vlogo Marbuela je imel g. Zupan, ki kot pevec in igralec postaja vedno boljši.

V kraljestvu palčkov je bila v torek tretja predstava društva »Atene«. Zal, da predstava ni bila razprodana, čemur so bile menda vzrok previsoke cene. Zleti bi bilo, da bi se bila vršila ta predstava po nižjih cenah, da bi si jo bili mogli ogledati otroci manj premožnih slojev, zlasti tudi uradnikov. Sicer je predstava lepo uspela in upamo, da se bo v bodoče priredila še taka igra te vrste.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Danes v cetrtek dne 5. aprila se vrši ob navadni uri (8 in en četrti) skupina za ženski zbor, jutri v petek dne 6. aprila pa je skupina za moški zbor ob isti uri. Vsi in točno. — Odbor.

Kubanski kozaki so dali v torek »na občno zahtevo občinstva« v Ljubljani svoj drugi in zadnji koncert. Občinstva pa ni bilo. Po večini so bili Rusi in komaj polovice dvorane razprodane. Koncert je bil lep in so želi pevec mnogo aplavza. Pred koncem se je zahvalil neki dijak ruskim pevcem za njihovo umetnost, kar je občinstvo s ploskanjem odobraval.

Prvi baletni večer beograjske opere. Vsi beograjski listi prinašajo obširna poročila o prvi uprizoritvi baletov »Serhoroča« in »Silfid« na odru beogr. opere. To je začetek beograjskega baleta. Poskus je po zaslugi ge. Helene Poljakove, bivše primabalerine v Ljubljani, lepo uspel. »Politika« piše: »Ga. Poljakova je umetnica, v koji vibrira vsak nerv v ritmičnem zamahu in zanosu. Perfidna orijentalna, seksualna haremka žena je našla v nji interpretko prvega reda...« Vsi beograjski dnevniki so polni priznanj za umetnosti ge. Poljakove. Prejela je mnogo cvetja in darov ter bila klicana opetovano pred zastor. Poleg nje hvalijo g. Strešnjeva, bivšega plesalca ljublj. baleta, i. dr.

Kriza osijejskega gledališča. Ze dalje časa se rešuje vprašanje osijejskega gledališča, ki je v silnih finančnih stiskah in je bilo prisiljeno naznaniti pred kratkim odpoved vsem sodelujočim močem, ki naj bi že čez tri mesece zapustile gledališče, katero bi se moralo opustiti. V Osijek je došel te dni načelnik ministrstva prosvete Branislav Nušić, ki je imel več konferenc z merodajnimi krogi, da se odpmore stanju gledališča in da se odvrne katastrofa.

Schiller Friedrich: »Marlija Stuartova«. Tragedija v petih dejanjih. Str. 198. Frana Cegnarja izvrstni prevod je zastarel in Oton Zupančič ga je nanovo opilil in predelal, da ustreza današnji višini našega jezika. Mestoma so ostali Cegnarjevi verzi nepremeni, mestoma je Zupančič le popravil, mestoma nanovo prevajal. Prevod se čita gladko in neprisiljeno. Literarni uvod je napisal dr. J. Lokar za šolsko uporabo. Knjiga je izšla v držav. založbi šolskih knjig in učil v Ljubljani v čedni opremi. Krasná zgodovinska tragedija z zgodov. portreti je vedno priljubljeno berilo. Priporočamo.

Češki dar beograjskemu gledališču. Praki »Narodni Divadlo« je poslal beograjskemu narodnemu gledališču plaketo v spomin 50letnice pozorišta. Plaketo je izdelal češki kipar Korej, izročil pa jo je intendantu Groicu obenem s prisrčnim pismom češki odpravnik poslov v Beogradu.

Ruska razstava v Ameriki. Koncem januarja t. l. se je otvorila v New-Yorku v Brooklinskem muzeju za lepe umetnosti razstava ruskih slikarjev in kiparjev. Razstavili so vsi bolj znani ruski umetniki vseh umetnostnih smeri do najekstremnejšega ekspresionizma. Razstava je izzvala najživahnejši interes ameriških umetnostnih krogov. Prvi dan je obiskalo razstavo nad 2 tisoč oseb.

Nova dela Hermana Wendla. Znani publicist Herman Wendel je napisal novo delo pod naslovom »August Bebel«, katero izide te dni v založbi literature za socialne znanosti v Berlinu. Za knjigo vlada veliko zanimanje.

Sport

Gradjanski v Španiji

Šesta tekma Gradjanskega v Španiji je končala z zmago Zagrebčanov, ki so v ponedeljek v revančni tekmi proti Gihonu zmagovali s 3:2. Po tekmi v nedeljo, ki je, kakor smo že poročali, končala z neodločnim izidom 2:2, je bilo zanimanje za to revanžno tekmo izredno veliko. Borbo je občinstvo zasledovalo z veliko napetostjo in je večkrat izrazilo svojo zadovoljnost nad lepo igro Gradjanskega; bila je zelo žilava in od konca do kraja napeta. Vedenje občinstva je bilo vzorno. Tudi sodnik je bil takrat zadovoljiv.

Po tej tekmi bi se morala turneja Gradjanskega v Španiji zaključiti. Od šest tekem je Gradjanski zmagal trikrat, ena tekma je ostala neodločena in le v dveh tekmah so morali Zagrebčani podleči. Razmerje golov v vseh šestih tekmah je 14:11 za španska moštva. Pomisliti pa se mora, da rezultira od vseh 14 golov za Špance celih osem iz enajstmetrovk. F. C. Barcelona je brezopajno pozval Gradjanskega na dve tekni, ki naj bi se vršili 7. in 8. t. m. v Barceloni. Ni še znano, ali je Gradjanski sprejel to ponudbo, ali pa se vrne po svoji zadnji zmagi takoj v domovino. Vsekakor pa so Zagrebčani častno zastopali barve jugoslovanskega sporta na zelo vročih sportnih tleh Španije.

Hašk v Ljubljani. V soboto in nedeljo imamo letos v Ljubljani prvega gosta iz Zagreba. Prvak ZNP. Hašk igra v soboto proti Primorju, v nedeljo pa proti Iliriji. Hašk, čigar nogometna enastorica uživa tudi v tujni izborni sloves, nastopi s svojim prvim moštvom. Opozorjamo le na zadnje uspehe Haška v Češkoslovaški. Primorje je sicer pri zadnjih dveh tekmah v Kapfenbergu dobro odrezalo. Graški listi prinašajo zelo povoljne kritike o njegovem moštvu. Toda Hašk bo za Primorje malce hudi oreh in bo Primorje moralo napeti vse svoje sile, da doseže časten uspeh, že z ozirom na nedeljsko tekmo, ki jo mora absolvirati Ilirija, ki bo bržčas boljše odrezala kot Primorje. Ze dejstvo, da nastopita Ilirija in Primorje proti najboljšemu zagrebškemu moštvu, nam daje jamstvo, da bosta obe tekmi izredno napeti in nudili lep sportni užitek.

S. K. Marbor in S. K. Čakovec sta se merila na velikonočni ponedeljek v Mariboru. Zmagali so Čakovčani s 4:1 (3:1). Tekma ni bila na višku, a ves čas odprta. Moštvo se je poznalo, da sta premalo trenirali. Mariborčani so poskušali to mestoma nadomestiti s prevelikim »elanom«, a sodnik g. Nemeec, ki je bil nepristranski in dober, jih je znal držati v pravih mejah. V ostalem so igrali Mariborčani sicer pošteno, a brez tehnike in kombinacije, morali bodo misliti za obnovenje in pomlajenje moštva. Čakovsko moštvo je simpatično, igra največ po tleh s kratkimi pasi. Napadalna in krilska vrsta se prav dobro podpira, le pred golom je napad premalo odločen.

Beograjska Jugoslavija je s svojim nogometnim moštvom gostovala v nedeljo v Novem Sadu proti NAK, ki ga je porazila s 3:0. — Beograjski Sportni klub pa je bil v Subotici poražen od Buške, ki je bila v odlični formi.

Šah

Šahovska čajanka. Danes prispe iz Sarajeva v Ljubljano šahovski svet dobroznani jugoslovanski šahovski mojster prof. Asztalos. V pozdrav odličnemu gostu prireditelj šahisti noči ob 8. uri zvečer v restavraciji pri »Roži« v Zidovški ulici intimno čajanko h kateri so vabljene člani obeh ljubljanskih šahovskih klubov (Ljubljana, Siska), vseh društev šahovski odseki in sploh vsi prijatelji šaha. — Ljubljanci naša polnoštevilna udeležba nam pričla, da znamo ceniti v polni meri silo in moč duha, ki ju vstvarja šahovska umetnost in nas z njo dviga v vrsto najkulturnejših narodov.

Razbojniško nasilje fašistov v Ricmanjih

V prijazni slovenski vasi Ricmanje pri Trstu se je zgodil na velikonočni ponedeljek strašen zločin, ki je pokazal žalostne sadove fašistovske kulture. V neki gostilni je prišlo pred nekaj dnevi med Josipom Juljanom, Ivanom Kuretom in fašistom Ferdinandom Kuretom, ki sta bratranca, do prerakanja radi družinskih razmer. Ivan Kuret je imel namreč trjati od družine fašista Ferdinanda Kureta neko zapuščino, ki mu še ni bila izplačana. V ponedeljek so imeli fašisti ples v Dolini, kjer jim je svirala godba iz Ricmanj, med drugimi tudi Ferdinand Kuret. Med plesom je nekdo predložil fašistom družinski spor med obema bratrancema kot napad proti fašistom. Fašisti so zato sklenili, da se takoj maščujejo. Odpeljali so se zvečer z avtomobilom v Ricmanje, poiskali najprej Josipa Juljana, ga potegnili iz postelje, prepleli z gorjanci in žilovkami, mu nato prerezali žile na rokah in ga pustili ležati v mlaki krvi. Potem so se odpravili v stanovanje Ivana Kureta, ki so ga istotako premlatili do nezvesti. Prestašeno prebivalstvo se je poskrilo in vas je bila v trenutku kot izumrla. Končno so se fašisti zopet odpeljali v Dolino. Juljanovo stanje je vsled velike izgube krvi skrajno nevarno.

Ali ste že poslali našo ročnino za „Jutro“?

Domače vesti

* **Nova knjiga o nas.** Frankfurtski sejmiski urad je izdal spricho bližnjega velesejma v Frankfurtu knjižico z naslovom »Südslavien, Königreich der Serben-Kroaten und Slowenen. Herausgegeben vom Frankfurter Messamt.« Knjigo je uredil Hermann Wendel in vsebuje urednikov predgovor, v katerem poudarja potrebo, da se nemški narod zbliža in zainteresira za narod, na katerega meji in da se ga nauči razumeti. Knjiga vsebuje članke jugoslovanskih avtorjev, in sicer: Stanojevičev pregled zgodovine, Popović - Pecijašev pregled gospodarstva življenja v Jugoslaviji, Lazarevičev pregled o industriji, Lapčevićev članek o razmerju med Nemčijo in Jugoslavijo, Glonarjev članek »Die deutsche Literatur bei den Südslaven«, dalje članek »Das Deutschtum in Südslavien« itd. Žal, da knjiga ne vsebuje tudi članka o jugoslovanski umetnosti in literaturi.

* **Pred splošno stavko na progah južne železnice?** Prejeli smo: Osobje južne železnice že dolgo urgira pri ravnateljstvu južne železnice v Ljubljani, da se mu izplača stanarina, ki je bila protizakonito odvzeta in je bila po odloku prometnega ministrstva izplačana vsemu osebju državnih železnic že decembra 1922. Toda vse zahteve in protesti so bili zaman, kar je izzvalo med osebjem veliko nezadovoljstvo, ki je naraslo še vsled malih plač. Ravnateljstvo se izgovarja, da jih ne more povišati, dokler tega ne stori država za državne železničarje, na drugi strani pa se ne izplačala niti to, kar je državna železnica že izplačala. Istotako južna železnica ne daje delavcem onih plač, ki bi jih morali dobivati po »Pravilniku«. Kakor se nam poroča, je razpoloženje med osebjem tako, da preti nevarnost, da pride na vseh progah južne železnice do splošne uavke, ako se ne bodo upoštevale pravice in potrebe osebja južne železnice.

* **Diplomatska vest.** Dosedanji češkoslovaški konzul v Beogradu, Jindrich Udržal je imenovan za svetnika v češkoslovaškem poslanstvu.

* **Povratek poslanika Rakića v Sofijo.** Naš poslanik v Sofiji, Milan Rakić, ki je poročal te dni vladni o situaciji, nastali po niški konferenci, se je včeraj vrnil na svoje mesto in dobil pred odhodom vse potrebne instrukcije za nadaljevanje konference, ki se bo vršila v drugi polovici aprila v Sofiji.

* **Pogodba za pravno pomoč med Poljsko in Jugoslavijo.** Kakor se nam poroča iz Beograda, je naša vlada v načelu privolila v sklenitev pogodbe o pravni pomoči med našo državo in Poljsko, kakor je bila sklenjena že s Češkoslovaško. Pogajanja se bodo vršila v Beogradu. Poljska vlada je imenovala za svojega zastopnika pri pogajanjih beograjskega poslanika dr. Okenszkega, delegata naše države pa bosta univerzitetni profesor v Beogradu dr. Arangjelović in načelnik ministrstva pravde dr. Kugler.

* **Afera Hacker & Kraus iz Trsta.** Preiskava o aferi trdke Hacker & Kraus, ki je razkrila zanimivo zakulisno kampanjo proti našemu dinarju, bo te dni zaključena in izrečena od finančnega ministra obsodba. Kazni so že določene in jih mora samo še podpisati finančni minister.

* **Naša zračna pošta.** Na velikoonočni pondeljek je prispel v Beograd prvi aeroplan vsakodnevne zračne službe med Parizom in Beogradom. S tem je prišel na tej progi redni dnevni promet. Ker je poštena konvencija med našo vlado in francosko - rumunsko družbo že podpisana, se začne sprejemati pisma od 15. aprila dalje za vse proge.

* **Odločeni odvjetniki.** Milan Accurti, vpokojeni član stola sedmorice v Zagrebu; Mirko Košutić, vpokojeni podpredsednik stola sedmorice, in vpokojena sodnika Pavle Pavešić in Matija Vučetić v Zagrebu, so vložili na ministrstvo pravde prošnjo, da bi smeli odpreti odvetniško pisarno. Ministrstvo je prošnjo zavrnilo. Prva dva sta bila vpokojena od Narodnega višega v Zagrebu, druga dva pa leta 1922, na podlagi člena 137. ustave. Imena Accurti, Košutić in Pavešić so dobro znana iz zloglasnega veleizdatniškega procesa v Zagrebu za časa bivše avstro - ogrske monarhije.

* **Kopališče Ilidže.** Za znano kopališče Ilidže v sarajevski okolici se je celih deset let ni ničesar storilo. Kopališče je vsled tega zelo zanemarjeno. V zadnjem času ga je pregledala posebna komisija, ki je sestavila obsežen zapisnik, kaj je treba vse storiti, da se to nekdanje slovoče kopališče spravi zopet v red.

* **Moderniziranje Beograda.** Beograjska občina je za izvršitev najnujnejših občinskih del najela ogromno posojilo v znesku 150 milijonov dinarjev. Posojilo se bo porabilo v prvi vrsti za razširjenje vodovodnega omrežja in tramvajskih prog, za regulacijo kanalizacije, za gradnjo novih in popravilo starih šol, za gradnjo mestno plinarne, parne pekarne, gasilske postaje, centralne delavnice in centralnih skladišč ter za izdelavo načrtov za gradnjo nabrežij ob Donavi.

* **Zopet madžarska špijonaža.** Iz Novega Sada nam poročajo: V soboto je tukajšnja policija aretirala dr. La-

joša Suranyia in inženjerja Arnošta Kerestesa. Policijski agenti so že nekoliko časa opazovali to dvojico; sedaj pa so prišla policiji v roke pisma, ki močno kompromitirajo to dvojico. Vršila se je pri njima hišna preiskava, ki je opravila na dan mnogo obtežilnega materiala. Našli so se tudi velike vsote madžarskega denarja. Domneva se, da bo v zvezi s to zadevo aretiranih še več drugih oseb.

* **Masarykova »Akademija prave« v Mariboru.** V terek je sklical odposlanec praške Masarykove »Akademije prave« dr. Zmave nekaj mariborskih intelektualcev na sličen sestanek kot ga je imel v Ljubljani ter poročal o namenih in težnjah te Masarykove akademije. Po njegovem referatu se je razvila stvarna debata in sta bila končno poverjena dr. Pivko in inž. Kukovec z nalogo, da vodita pripravljala dela za ustanovitev sorodne organizacije v Mariboru.

* **Smrtina kosa.** V Mariboru je umrl v terek inž. Lambert Lukman. Pogreb bo danes v četrtek ob 17. uri na Pobrežju. V Zidanem mostu je umrl višji revident J. Z. g. Ivo Sterniša v najlepši moški dobi 41 let. Pogreb bo jutri v petek ob 15. uri v Zidanega mosta v Loko.

* **Himen.** V Kamniški Bistrici se je dne 3. aprila poročil g. Stanko Kropivnik, žel. uradnik z gdičo, Anico Vičičevo. Bilo srečno!

* **Zaroka.** O velikoonočnih praznikih se je zaročil g. Karel Prijatelj, profesor v Mariboru, z gdičo. Miro Klotarjevo, hčerko znanega tovarnarja v Trzinu, g. Josipa Klotarja. Naše najiskrenejše čestitke!

* **Izpremembe v državni službi.** Za sodnike v 9. činovnem razredu za okrožje višjega delnega sodišča ljubljanskega so imenovani avskultanti Fran Detela, dr. Maks Peterlin, dr. Vinko Zorec, dr. Josip Novak, dr. Ludovik Lobe in Anton Lovšin, za avskultante pa pravni praktiki Fran Kalin, dr. Aleš Persin, dr. Vladimir Muha, Fran Gorenc in Ferdinand Kvas. Absolvirani pravnik Josip Polc je sprejet v državno službo za konceptnega pripravnika pri policijski direkciji v Ljubljani. Okrajni glavar dr. Rudolf Steinmetz-Sorodolski je začasnó, kancelist okrajnega sodišča v Višnji gori Josip Kanduž pa trajno upokojen.

* **Razpisane službe.** Zdravstveni odtsek za Slovenijo razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje St. Vid nad Ljubljano z letno plačo 2000 dinarjev in pripadajočimi draginskimi določami. Prošnje je vložiti do dne 15. maja 1923. — Pri mestnem magistratu ljubljanskem je popolniti službo mestnega arhivarja s prejemki 9. činovnega razreda. Za to službo se zahteva od posilcev poleg splošnih pogojev dokazilo, da so absolvirali juridično ali filozofsko fakulteto in da jih splošno literarno in bibliografsko, umetnostno-zgodovinsko, oziroma arhivarsko znanje usposablja za arhivarsko službo. Prošnje je vložiti do dne 19. aprila pri predsedstvu mestnega magistrata ljubljanskega.

* **Iz davčne službe.** Finančni konceptni aspirant Luka Potočnik je imenovan za začasnega finančnega konceptista pri davčnem okrajnem oblastvu v Slovenjgradcu. Premesena sta davčni asistent Engelbert Goršek iz Višnje gore v Ljubljano, davčni asistent Dragotin Vondrača pa iz Ljubljane v Višnjo goro. Upokojen je višji davčni upravitelj Karel Semen.

* **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list« pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v včerajšnji številki izvršilno uredbo pokrajinske uprave o dopušcanju motorskih vozil in soferjev.

* **Bakteriološka postaja v Celju.** Kakor smo že poročali, je bila nedavno v Celju otvorena stalna državna bakteriološka postaja. V službeno območje te postaje spada vse ozemlje bivše Stajerske in Prekmurje, dočim spada ozemlje bivše Kranjske v območje bakteriološke postaje v Ljubljani.

* **Nova lekarna v Marenbergu.** Ministrstvo za narodno zdravje je mag. pharm. Vladimiru Tomiču podelilo koncesijo za otvoritev in obratovanje nove javne lekarnе v Marenbergu na Stajerskem.

* **Čitalnice v podoficirskih šolah.** Da se okrepi stanovska zavest in da se gojene podoficirskih šol spoznajo med seboj, je minister vojne in mornarice odredil, da se morajo pri vseh podoficirskih šolah ustanoviti posebne podoficirske čitalnice.

* **Nova telefonska centrala.** V Litiji se odpre danes telefonska centrala za krajevni in medkrajevni promet.

* **Poljedelska šola v Valjevu.** Casopisje poroča, da bo dne 1. oktobra 1923 otvorena v Valjevu srednja poljedelska šola, kakršno imamo sedaj v Križevcih na Hrvaškem in v Mariboru v Sloveniji.

* **Rumunski list v Parčevu.** Novoizvoljeni narodni poslanec Znan ustanovi v Parčevu svoj organ, ki bo pisan v rumunskem jeziku.

* **Kriminalna statistika Dalmacije.** Komanda seste žandarmerijske brigade v Dalmaciji je objavila te dni pregled kriminalnih slučajev v Dalmaciji, ki so se pripetili meseca januarja in februarja t. l. Iz statistike je razvidno, da je bilo v Dalmaciji tekom teh dveh mesecev izvršenih 308 različnih zločinov. Aretiranih je bilo 543 storilcev in sicer 502 moška in 41 žen.

* **Nova občinska gerenta.** Namesto višjega policijskega komisarja Gustava Puša je imenovan za občinskega gerenta v Murski Soboti dr. Ljudevit Šimen, odvetnik istotam, namesto Ivana Tratnika pa Stefan Lechocki za občinskega gerenta v Ornelih.

* **Mariborska odlikovanja.** Včeraj dopoldne je v prostorih mariborske oblasti na okrajnem glavarstvu minister dr. Zupančič ob navzočnosti velikega župana dr. Ploja in vsega uradništva okrajnega glavarstva izročil rodoljubu dr. Pavlu Turnerju odlikovanje Sv. Save III. razreda in notarju Otonu Ploju ter primariju dr. Drnovšku odlikovanje Sv. Save IV. razreda. Minister Zupančič je v svojem nagovoru pred podelitvijo slavil za sluge dr. Turnerja in notarja Ploja. Ko pa je prešel na radikalnega kandidata dr. Drnovška, je minister zajeljal in ni mogel nekaj trenutkov naprej, ker se ni mogel spomniti nobene zasluge slednjega odlikovanca in je zato prešel na pripetanje odlikovanj.

* **Predavanje ge. Darinke Grujičeve.** Na povabilo Splošnega ženskega društva je ga. Darinka Grujičeva sinoči predavala v ljubljanskem Mestnem domu o svojem delu za zapuščenno srbsko dečo med svetovno vojno. Gospej Grujičevi, ki je ob početku vojne bivala v Ameriki, je uspelo dobiti sredstva za akcijo, ki je po velikih izkušnjah in doživljajih rodila najplemenitejši sad: da je ohranila stotine bednih mladih življenj, ki bi jih sicer bil pogoltnil vojni moloh. Tragika zapuščenih malčkov, karakterizirana z drobnimi epizodami in doživljaji, ki so se čisto stopnjevali do pretresljivih avantur, se je globoko dojmila vseh prisotnih. Ge. Grujičevi je bil poklonjen krasen šopek in občinstvo, v pretežnem delu ljubljansko narodno žensko, je simpatični gospej, vzornici volje in človekoljubne požrtvovalnosti, priridelo prisrčne ovacije.

* **Poslanec Žebot je včeraj ves dan kazal po mariborskih ulicah svoje modroliasto in obtočeno glavo.** Tudi na večer po svoji nesreči je s svojo gorjačo razbijal in tulil po ulicah. Odkar je namreč Žebot poslanec in se mu torej »dobro godi«, prav nič več ne sovraži Baha, četudi je pogan. Zanimivo je, da o Žebotovi mučeniški nesreči niti besedice ne poroča sinočnja »Straža«. Žebotov najnovejši klofutar arhitekt Bauer je namreč Nemec — rojen Dunajčan in torej odgovarja popolnoma resnici naša včerajšnja vest, da ni član Orjuna, ampak Žebot vidi v svojem strahu okrog sebe vedno le Orjunaše.

* **Srbski odmetniki v Mariboru.** Kakor smo že poročali, so pripeljali dne 1. marca v mariborsko moško kaznilnico večje število srbskih odmetnikov — menda zaradi sigurnosti. Pripeljali so jih v posebnih vagonih uklenjene tudi na nogah. Imeli so celo svojo kuhinjo v vlaknu, da so bili od ostalega sveta popolnoma izolirani. V Mariboru so vagono instradirali na Tezno pred kaznilnico, kjer so potem odšli odmetniki kar čez tve v ječo. Ob priliki justifikacije Lichtenwallnerja so nameravali prvotno uporabiti enega odmetnika, da bi pomagal rablju dvigniti Lichtenwallnerja na vislice. To misel pa so opustili, ker so se bali, da bi jim končno odmetnik še ušel, če bi zadal svobodni zrak. Tudi sicer so v kaznilnici na odmetnike strogo pazili. Kljub temu opreznemu straženju pa eta si v terek dva odmetnika pri delu zunaj kaznilnice prepilila okove in utekla v smeri proti Sv. Miklavžu. Enega je stražnik sicer zajel, drugi Manojlo Matovič pa še uživa svoboden zrak. Zasledovalcem je izginil v bližnji gozd.

* **Požar v Kamniku.** Poročajo nam: Na velikoonočni pondeljek ob dveh popoldne je izbruhnil v hiši posestnika in gostilničarja Josipa Možeke v Kamniku ogenj, ki se je naglo razširil in del hiše popolnoma vpepelil, tako da so ostale le gole stene. Kako je nastal požar, še ni znano, vendar pa se domneva, da se je naložilo okrog dimnika na podstrešju naloženo seno. Zalibog požarna brambota topot ni bila kos svoji prvici. Sele čez trideset ure je pritekel prvi curek vode, dasi je bila voda komaj 50 korakov oddaljena. O vzrokih za enkrat močnim. K sreči ni bilo vetra, sicer bi bila pogorela vsa sosednja poslopja.

* **Binkoštni izlet v Dalmacijo in hrvaško Primorje** priredi Društvo za tujski promet v Zagrebu. Izlet je namenjen v prvi vrsti za udeležence gospodarskih krogov v svrhu, da se poznajo z razmerami v našem Primorju in v Dalmaciji. Potovanje, ki bo trajalo 12 dni, prične v Bakru, odkoder gre pot v vsa važnejša mesta ob Jadranski obali.

* **Stavka rudarjev v Zagorju na Hrvaškem.** Pretekli teden so rudarji zagorskih premogovnikov na Hrvaškem stopili v stavko, ker so bile odklonjene njihove zahteve po povišanju plače. Stavka skupno okoli 2000 rudarjev. Vrhutega je ustavljeno delo tudi v nekaterih manjših rudnikih, kjer so zaposleni večinoma seljaki.

* **Epidemija črnih koz v Zagrebu.** V Zagrebu je bilo pretekli teden prijavljenih 5 slučajev obolevosti za črnimi kozami. Oblasti so ukrenile vse, da zatro to nevarno bolezen. Pred tremi dnevi se je dogodil tudi prvi smrtni slučaj. Umrla je namreč žena pismonoše Rupčića, ki je obolela za kozami pred tremi tedni.

* **Človek z dvema ženama.** Kmet Trša Ninković iz sarajevskega okraja je dobil s svojo zakonsko ženo dvojčka. Pa en ni imel samo zakonsko ženo, temveč je pripeljal v hišo še neko lepo dekle in vsi so živeli lepo v slogi in ljubezni, ker prava žena Tršina se ni niti jezila zaradi dekleta in se niti sedaj ne jezi, ko je dekletu rodilo — trojčka. Tudi Trša je zadovoljen z dvojčki in s trojčki. Tako vsaj poročajo sarajevski listi.

* **Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko. z znamko »Peko«** so najboljši in najcenejši. Zabeležite jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

* **Nesreče pri velikoonočnem streljanju.** Tudi iz celjskega okraja se poroča o raznih nesrečah, ki so se dogodile o priliki streljanja s topi med velikoonočnimi prazniki. Varnostne oblasti naj bi bile v bodoče v tem oziru strožje, da se prepreči neizgode, katerim zapadejo v prvi vrsti neodolno mladeniči in postanejo pohabljeni za celo življenje.

* **Ptičji par ustavi javno uro.** Kakor poroča osiželki »Jug«, se je preteklo soboto pripetil tamkaj naslednji slučaj: Okoli dveh popoldne, ko je čas, da se odpro trgovine in uradi, se je zbralo precej ljudi na korzu, ki so čakali, da odbije ura dve na cerkvenem stolpu. A ura ni in ni hotela odbiti dve. Kazalo je stalo na 50 minut in se ni premaknilo — ker sta sedela na njem golob in golobica. Ker je ta tišji rendezvous trajal dalj časa in ker mladi ljudje gredo na delo, ko ura na stolpu odbije dve, so prišli v soboto vsi za pol ure prepozno v pisarne in trgovine. Ko je odletel ptičji par, je ura zopet funkcionirala.

* **Smrtna nesreča na parniku.** Na parniku »Anna« v tržaški prosti lukki je v terek delavec Franc Busan nakladal težke vreče rude v žično mrežo, v kateri se je ruda potem prenašala na pomol. Naenkrat se je jeklena vrva odtrgala in z vrečami napolnjena mreža je padla nazaj v parnik in pokopala pod seboj nesrečnega Busana, ki je obležal na mestu mrtev. Imel je razbito lobanjo in tudi več drugih težkih notranjih poškodb.

* **Vojak ustrelil civilista.** 24letni mehanik Stanislav Vodnik iz Ljubljane, ki ga je, kakor smo že včeraj poročali, na velikoonočni pondeljek pomoli na povratku iz Ješice pri smodnišnici na ljubljanskem polju na straži stoječi vojak ustrelil v trebuh, je v terek popoldne podlegel težki poškodbi v bolnici.

* **Ponesrečil pri požaru.** Dne 30. marca je prišla goreti hiša posestnika Antona Dolinarja na Brezjah pri Dobrovi. Na pomoč došli gasilci iz raznih krajev ognja zaradi vetra niso mogli takoj pogasiti in se je požar palagoma razširil na hlev in kozolec ter vse uničil. Pri gašenju je dobil posestnik Dolinar težke opekline po životu in obrazu.

* **Nesreča zidarja.** V Mariboru je zidar Anton Lešnik popravil pri vojašnici Kralja Aleksandra neko jamo, ki pa se mu je nenadoma zrušila iz ga podsula. Vojaki so ga sicer takoj izkopal, dobil pa je težke poškodbe. Prepeljali so ga v bolnico.

* **Ljubosumni duhovnik strelja na svojo ženo in na sebe!** Pravoslavni duhovnik Nikolaj Koečević iz vasi Senja je poslal svoje otroke v šolo v Novi Sad. Z otroci je odšla tudi duhovnikova žena Pavlina. Duhovnik je postal kmalu ljubosumen in začel je dvomiti v ženinovo zvestobo. Končno je odšel v Novi Sad, čez dva dni se je hotel vrniti, ali žena je hotela ostati še malo v Novem Sadu. Duhovnik se je razburil in je ženi očital nezvestobo, končno je pa potegnil revolver in ustrelil ženo v prsa. Ko je videl, kaj je storil v svoji ljubosumnosti, je nameril revolver še na svoja prsa, sprožil in padel — mrtev na tla. Žena Pavlina je težko ranjena.

* **Zagonečen napad.** V hlev posestnika Franca Klenovskega na Urtovcu pri Boštanju je prišel te dni neki približno 25 let star moški, ki je brez povoda udaril s sekiro po glavi dekle Antonijo Polatnik in jo težko poškodoval, potem pa pobegnil.

* **Preteplil.** Na Prulah v Ljubljani je delavec Josip Avsec v prepiru okoli sodelavca Jakoba Breskvarja iz Bizovika. — V Voglah pri Kranju je posestnikov sin France Zun zabodel Josipa Roglja v desno roko. — V Predvoru so se v Velikavrhovi gostilni na velikoonočni pondeljek stlepi fantje med seboj in se navahili končno na posestnikovega sina Janeza Savsa, ki so ga pretepli tako močno, da je moral iskati pomoči v bolnici.

* **Aretacija.** Ivan Uratnik, 36 let stari brezposelni delavec, ki je bil od celjskega okrožnega sodišča in pred celjsko poroto zaradi tatvine že dvakrat predkaznovan, je bil dne 23. marca aretiran od orožništva v Zalcu in oddan v zapore celjske sodnije, ker je osumljen, da je izvršil neko tatvino v škodo kočarice Lize Verdev v Veliki Pivšnici in ker se je brezposelno potepal po okolici.

* **Vlom v zastavljalnico v Putju.** V nedeljo ponoči je bil v Putlju izvršen vlom v mestno zastavljalnico. Tatovi so pokradli za preko pol milijona lir raznih dragocenosti in vrednosti. Prizadeti so v glavnem revni sloji, močen udarec pa je tatvina zlasti za občino, ki se bori že tako z velikimi finančnimi težkočami.

* **Razne nesreče.** Ivanu Kuharju iz Putehofa pri Trzinu se je pri streljanju razletela stara puška. Koščki železa so mu odleteli v levo roko in mu jo raztrgali. Ivan Tihlji, tesar državne železnice v Ljubljani, je padel s koleasa in si zlomil desno roko. — Alojz Bivic, strojevodja južne železnice v Ljubljani, je v sodni ulici padel z voza in se močno potolkel po obrazu. — Henrik Bitencu mizarskemu mojstru iz St. Vida nad Lju-

bijano, je mizarski stroj pri delu zmečkal prst leve roke. — Antonu Bertonciju, dlninarju iz Sevelj, je odletelo poleno v oko in mu ga izlilo. Vse so pripeljali v bolnico.

SLOVENSKA DIJAŠKA ZADRUGA V PRAGI SLOVENSKI JAVNOSTI

Slov. dij. zadruga v Pragi, ekonomska akad. podporni organizacija, ki je podpirala od početka svoje ustanovitve leta 1919 do 150 revnih članov, nahaja se danes v skrajno kritičnem položaju. Češkoslovaška vlada je v razumevanju težkega položaja prisrčno na pomoč z malimi podporami našemu dijaštvu, katere pa še daleč ne dosegajo kritja najskromnejših življenjskih potreb.

Nepotrebno bi bilo povdarjati veliki pomen šolanja našega dijaštva pri bratskem češkem narodu kakor v strokovnem, tako i v kulturnem oziru. Mimo tega se nahajajo v Pragi večinoma le akademiki zadnjih semestrov onih strok, za katere še v domovini šol ni, ali so šele v razvoju.

Radl popolnega izostajanja dohodkov, denarnih podpor, blagohotno ji naklonjenih od dobrotnikov na Češkem in v domovini, je nadaljni obstoj ogrožen v toliko meri, da bo primorana v najbližji bodočnosti ustaviti svoje poslovanje.

Slov. dij. zadruga čuti za svojo dolžnost opozoriti slovensko javnost, da zgubi s tem za bodočnost slov. dijaštvo v Pragi svojo edino ekonomsko organizacijo, ki ga je tekom let najuspešneje zastopala in podpirala.

Radl tega se je obrnila Slov. dij. zadruga ponovno na posameznike, zavode in društva s prošnjo za nujno gmotno pomoč in se obrača tem potom še enkrat na celo slovensko javnost, da s prilogi, z zbirkami oz. prireditvami vprid SDZ, v Pragi omogoči njen nadaljni obstoj.

Prispevke naj se blagovoli nakazati pri Jadranski banki v Ljubljani na račun Slov. dij. zadruge v Pragi.

V Pragi, velika noč 1923. Odbor.

Borza dne 4. apr.

Zagreb, devize: Dunaj 0.141 — 0.142, Berlin 0.475 — 0.4825, Budimpešta 2.30 — 2.35, Milan 502 — 505, London 470 — 472, Newyork ček 100 — 100.75, Pariz 657.50 — 662.50, Praga 299.50 — 300.50, valute: dolar 93.50 — 99.50, franki 660 — 665, lire 495 — 500, elektri: Ljub. kreditna 210 — 240, Slovenska 103.50, Prašedion 1020 — 1025, Slov. eskomptna 159, Trb. premogokopna 775 — 810, Kranjsko deželno posojilo 88.

Beograd, devize: Bukarešt 48 — 49, London 465 — 467, Newyork 99.65 — 99.85, Berlin 0.475 — 0.48, Milan 500 — 502, Sofija 73.50 — 74.50, Dunaj 0.14 — 0.141, Zeneva 1855 — 1870, Pariz 660 — 665, Praga 298 — 299.

Curih: Berlin 0.0258, Newyork 542.50, London 25.33, Pariz 35.35, Milan 27.15, Praga 16.10, Budimpešta 0.12125, Beograd 5.30, Sofija 4.15, Varšava 0.0130, Dunaj 0.00765, avstr. žig. krone 0.0077.

Dunaj, devize: Beograd 704 — 706, Berlin 3.33 — 3.43, Budimpešta 16.45 — 16.55, London 331.300 — 331.900, Milan 3556 — 3564, Newyork 71.050 — 71.200, Pariz 4614 — 4626, Praga 2109 — 2115, Sofija 531.50 — 532.50, Varšava 1.65 — 1.75, Curih 13.085 — 13.115, valute: dolarji 70.725 — 71.025, levi 510 — 514, nemške marke 3.20 — 3.50, funti 329.600 — 330.600, fr. franki 4555 — 4585, lire 3522.50 — 3537.50, dinarji 699 — 703, poljske marke 1.50 — 1.80, levi 325 — 327, švic. franki 12.995 — 13.055.

Praga, devize: Dunaj 4.70, Berlin 15.875, Rim 172, Budimpešta 79.25, Pariz 223.25, London 160.375, Newyork 34.20, Curih 633.75, Beograd 34.50, lire 173.25.

Berlin: Dunaj 29.87, Budimpešta 485, Milan 105.485, Praga 62.593, Pariz 137.156, London 97.904.62, Newyork 21.079.66, Curih 389.025, Beograd 20.797.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«, odgovorni urednik P. Brozović, Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Trboveljski premog in drva

stalno v zalogi vsako množino
Družba Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Trgovina — Delavnica

IVAN KRAVOS

Maribor

Aleksandrova c. 13. — Koroška c. 17.

Telefon int. 207. 57

Opreme in potrebščine za konje, kovčegi, torbice, usnjati izdelki, gamaše itd., gonilni jermenji.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 4 aprila 1923.				Ljubljana 308 m nad morjem			
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padarine mm	
Ljubljana	7.	767.3	1.4	sev. zapad	jasno	—	
Ljubljana	14.	763.0	10.3	sever	del. obl.	—	
Ljubljana	21.	763.6	6.0	brezvetra	jasno	—	
Zagreb	7.	765.4	6.0	sev. vzh.	—	—	
Beograd	7.	765.4	6.0	vzhod	del. obl.	—	
Unaj	7.	767.7	—1.0	sev. zap.	jasno	—	
Praga	7.	768.6	—2.0	jug. vzh.	—	—	
inmost	7.	764.1	—1.0	brezvetra	—	—	

V Ljubljani barometer nestan., temper. nižja. Sonce vzhaja ob 5.35, zahaja ob 18.36

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

«Marička!» klikne Annais.

Sobarica je v svoji zmedenosti niti ne sliši. Gotovo se je bila domislila, da ni sigurna svojega življenja v čnem kurniku. Zato beži sedaj, kar jo neso noge, skače po stopnicah in se zaleti v vrata do kleti. Odpre jih, skoči za nje in jih zatvori za seboj. Sedaj je pri Corignanu in Rascasseu.

«Pustite jo!» pravi Trencavel, ker vidi, da hoče Annais klicati Maričko k sebi. «Sedaj si moramo izbrati bojišče, ne misliva torej na nič drugega!»

«Da, bojišče, kajti razumem, da se pripravljata borba na življenje in smrt. Raje umrem, ko da bi padla v roke tega Saint-Priaca!»

«Sovražite ga, on vas pa ljubi!»
«Morilec moje matere jel!» odgovori gluho Annais.

Trencavel jo pogleda, nekaj časa opazuje njeno odločnost in njeno mirnost, potem enostavno pravi:

«Gospodična, kadar odideva odhod in se rešiva, vam prisegam, da bo ta mož padel od moje roke, če se to ne zgodi že danes!»

«Tega ne smete!» mu ukaže Annais resnobno in visokomerno. «Saint-Priac pripada le meni!»

Trencavel pomolči, potem zamrmra: «Poslušam! ... Sedaj pa, gospodična, izvolite po stopnicah navzgor. Primoran sem, da vas prosim, da mi razkažete svojo palačo.»

V prvem nadstropju najdeta obširno vežo nad stopnicami. Trencavel se razgleda, potem se odloči:

«Tukaj zmagam ali umrjem!»

Hrup in razbijanje s ceste prihaja čimdalje bolj grozeče in čimdalje bližje. Na oknih bližnjih redkih hiš se pojavljajo glave radovednežev, toda niko si ne upa priti na pomoč ali le črhniti. Prestrašeni meščani si šepetajo: «Kardinalova pravica ...» In okna se zopet naglo zapirajo.

Stražniki in hlapci so že napol obupani. Nepričakovani odpor teh prokletih vrat jih napolnjuje z besom. Saint-

Priac stoji pred vratmi z golim mečem, stisnjenih usten, od časa do časa strašno zakolne, potem pa vedno iznova priganja stražnike, naj razbijajo s svojimi sekirami. Napol razbita se vrata vedno še drže. Potem se pri vsakem udarcu hujše stresnejo, nazadnje se razpočijo in s treskom odlete. Strašen krik pozdravi ta uspeh. Deset, petnajst možakarjev plane skozi nje v vežo. Veliki vestibul se naenkrat napolni s krikli, povsodi se vidi divji obrazi, ališji žvenket orožja, povsodi beže strahotne sence pred begajočo lučjo plamenja. Četita možakarjev pa zatuli: «Naprej, navzgor po stopnicah, ovo jih, gori so!»

Toda ta krik se naenkrat spremeni v krik osuplosti, groze in bolečine, kajti od zgoraj je priletelo nekaj neizraznega, temnega in težkega in padlo s treskom v sredo tiskakovalcev in takoj ubilo prve tri. Bila je velika težka škrinja, ki jo je Trencavel z viška vrzel proti napadalcem. Drugi prestrašeni odskočijo, potem sledi nekaj hipov gluhi molk, začudenje, strah, umik, na to nov krik besnosti in nov zalet proti stopnicam.

«Pozor!» vikne Trencavel.

Izpraznil je bil namreč vse salone in nakopičil okrog sebe na zgornji veži nad stopnicami vse težke pohištvene predmete, hrastove stolce, težke omare in škrinje, kandelabre iz bronea in slično težko orodje. Sedaj zažene drugo omario, potem zopet škrinjo. Težak kandelaber švigne navzdol in najde svojo žrtev. Potem sledi ploha takšnih izstrelkov ... Lobanje pokajo, možgani škrope naokrog po stopnicah. Krik prihaja vedno strašnejši, pomešan z vzdihli, vikanjem, sopenjem, smrtnimi kiki in strašnimi kletvami ... Dolnja veža je sedaj prazna. Izgleda, kakor da je bila strela tresčila

vanjo. — Med razbiti pohištva leže mrtvci in ranjeni. Trencavel pravi mrko: «Barvillars me ni učil tega načina borbe. Toda vseeno ...»

Zunaj so se zbrali stražniki okrog Saint-Priaca. Sedaj se posvetujejo. Annais se nagne čez ograjo in si ogleduje to puščavo. Potem čudno pogleda Trencavela.

V svoji roki pa drži golí meč in je vsa mirna.

«Puške!» ukaže Saint-Priac.

Puške so nabite. Saint-Priac ves trepeta nepopisne ljutosti. Izgubil je bil sedem svojih stražnikov, ki so mrtvi, in šest, ki leže težko ranjeni. Drugi njegovi ljudje so izgubili mnogo prvotnega poguma. Pušk sedaj še ni bil pustil rabiti, ker je hotel dobiti Annais živo v pest. Sedaj premaguje ljutost ljubezen. Nekoliko se Saint-Priac tudi nadeja, da se bo vsaj ona umaknila in da je krogla ne bodo zalele ...

«Pazite, psi!» vikne svojim hlapcem. «Merite le na njega, če zudenete njo, vas pobijem lastnorodno, vse skupaj!»

Dvanajst njegovih hlapcev vstopi iznova v palačo ter se razvrsti v strelsko vrsto. Trencavel pobledel. Lahko bi mu bilo, da odstopi v salon, potegne Annais za seboj in se tam za barikadira. Toda to bi pomenilo toliko, kakor da popušča obrambo stopnic in da bo Annais po krajši ali daljši obrambi vendarle ujeta ... Treba je torej ostati tukaj ... četudi za tarčo strelcem ...

«Gospod, udajte se!» klikne od zlo-laj Saint-Priac.

«Da, gospodi!» odgovori Trencavel. «Toda pogojno. Gospod de Saint-Priac, gospodična Annais de Lespars naj odide svobodna odhod, vi pa ostanite na samem z menoj pol urice. Če

odstanete živi, vam prisegam, da se vam udam! Sprejemate li ta predlog?»

«Ne!» viče Saint-Priac. «Gospodična, stopite vstran! Ustrelili bomo!»

«Gospod Trencavel!» pravi gospodična Annais de Lespars, ne da bi pogledala doli na Saint-Priaca. «Gospod, zahvaljujem se vam iz vsega srca!»

Trencavel se prikloni in v glavi se mu kar zvrta radosti.

«Pali!» vikne Saint-Priac, ves pijan besa.

Strašen pok pretrese ozračje. Krogla praneže. Črni dimi ovijejo široke stebre in se polagoma kade po stopnicah navzgor.

«Naprej!» krikne iznova Saint-Priac. In vsa četa se zažene iznova na stopnice, on sam na čelu.

Rascasse in Corignan sta se bila naglo podala navzdol, v klet, odkoder se jima je od daleč svetlikala medla leščerba. «Ej, hej!» klikne doli Corignan in se obliže, ko pogleda okrog sebe na nenadejano bogastvo. «Glej, glej, boter moj! Razložite mi svoj bojni načrt, da ga bom pa bolje razumel, se poslužim tukajle ene teh lepih trebušastih prijateljic steklenic, ki so tu zložene!»

In se takoj loti posla. In izprazni takoj na dušek prvo steklenico, ki mu pade v roka.

«Sijajno!» pravi. «Oha, gospod de Saint-Priac se pa tukaj ne bo dolgočasil, kadar ga zapreva. Hotel bi biti na njegovem mestu!»

«Saj ste, kozel!» mu pravi pomembno Rascasse. Toda oni presliši ta odgovor.

Corignan namreč že napada drugo steklenico.

«Govorite, brate in boter!» pravi. «Poslušam vas, ves sem pozoren na vse to, kar bom slišal!» In mlske z jezikom in nastavi drugo steklenico na usta. In da se še bolj posveti svojemu poslu, sedaj kar sede k steklenicam, pograbí in postavi okrog sebe kakšnih dvanajst steklenic ter mrmra med zobmi:

«Ree ne vem, zakaj naj bi šel tukaj stran! Saj je vendar tako lepo v tej kleti, in hladno ... in zabavno ...»

Zgoraj prihaja šum čimdalje hujši. Rascasse posluša nekaj časa, vina pa ne pokusi.

«Potrebno jel!» zamrmra. «Evo, kar morava sedaj storiti!» ...

«Dobro, dobro!» jeclja Corignan, ki pokuša že tretjo steklenico. «Vidiš, dragi moj komarček, Raskasič ljubi moj, to je Burgundec, pravi, pravcati ... Nadaljuj, nadaljujval ...»

«Evo, tako-le: Tja pojdem, h Saint-Priacu in mu povem, da se nahaja Trencavel skrit tukaj v kleti ... Vstopil bo, potem ga zapreva ... prevzameva poveljstvo nad stražniki, in ...»

Vrata v klet se naenkrat odpro in takoj zopet zapro, in oba vohuna vidita vsa začudena in ne prav milo presenečena, da prihaja po stopnicah skoraj v diru neko žensko bitje, ki vzklika brezvezne besede ... Corignan vstane. Deklica prileti v njegov objem in obupana klikne: «Milost, gospod, milost, v imenu kraljevem, milost ... ne storite mi nič hudega ...»

«Hčerka moja,» jej dobrohotno pravi Corignan, «izpovedati se moraš!»

Rascasse takoj razume, da je to najbrže kakšna služkinja, katero je strah nagnal, da se je hotela skriti v kleti pred napadom Saint-Priacovih ljudi. In obenem se domisli nekaj novega. Sedaj se nasmehne. Evo, da, dve muhi na en udarec ...

«Delica zlata, kar izpovej se, saj ne bo hudol!» vedno bolj vneto prigovarja Corignan.

Dekle se je med tem že nekoliko opomoglo od prvega strahu in presenečenja. Ko vidi, da ima opravka le z menihom, je takoj mirnejša. Potem se zave, da je njegova prisotnost v kleti palače prav za prav eumiljiva in čudna. Vedela je, da imajo gospodje te vrste včasih nekoliko čudne navadice, in razven tega opazi tudi, da ima ta kapucinski dolgin pod svojo kuto dolg meč.

(Dalje prihodnjšč.)

„ZÜNDAPP“

Glavno zastopstvo:
O. Žužek
Ljubljana, Sodna ul. 11
Tel. inter. 461.

Vse vrste trdega in mehkega lesa

prevzamemo za rezanje v različnih dimenzijah, na naši parni žagi, mesečno 500 do 600 m³. Plača po dogovoru.

Istotam se prodajajo bukovi, hrastovi in smrekovi odpadki, zadnji vezani v snope. Vsa pojasnila daje

FRANJO BRINC, d. d. paropilana, Črnomelj.

Smodnik

DINAMON (proti dovoljenju županstva) ter VZIGALNE VRVICE in drugo vedno na zalogi pri tvrdki 516

FRAN STUPICA

Ljubljana, Gosposvetska cesta 1
trgovina s poljedelskimi stroji in železnino. Nakup starega železa in kovin.

Rosija-Fonsier

zavarovalna in pozavarovalna družba v Beogradu.

Osnovni kapital 5.000.000 dinarjev.

Ravnateljstvo podružnice za Slovenijo v Ljubljani, Sodna ulica št. 2/1.

Družba izvršuje zavarovanja vseh vrst:

1. zavarovanje proti požaru;
2. zavarovanje proti posledicam telesnih nezgod;
3. zavarovanje proti škodi po toči;
4. zavarovanje proti vlomom in tatvini;
5. zavarovanje vseh transportov;
6. zavarovanje jarmstvene dolžnosti;
7. vse vrste zavarovanje življenja pod najugodnejšimi pogoji;
8. zavarovanje stekla.

Glavna zastopstva so v vseh večjih krajih.

Oglasi v „Jutru“ imajo dober uspeh!

Priporočamo knjigo

Dr. Jos. Tičar, Nalezljive bolezni.

Opisi važnih nalezljivih bolezni z navodili za nego bolnikov. S slikami.

Cena s poštnino vred 16 Din 50 p.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

ZAHVALA.

Za vse dokaze srčnega sočutja ob izgubi našega nepozabnega očeta, odnosno starega očeta, gospoda

mag. pharm. Gabrijela Piccolija

in za čestito sprejemstvo pokojnika k večnemu počitku izrekamo vsem našo iskreno zahvalo.

LJUBLJANA, 4. aprila 1923.

561

Rodbini Piccoli-Ogoreutz.

Neizmerne žalosti potrta naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog in oče, gospod

Ivo Sterniša

višji revident južne železnice

danes dne 4. aprila 1923 ob 9. uri jutraj po dolgi, mučni bolezni v starosti 41 let mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega se vrši v petek dne 6. aprila 1923 ob 15. uri iz hiše žalosti na pokopališče v Leki pri Zidanem mostu.

Zidani most, dne 4. aprila 1923.

562

Mila Sterniša z otroci.

ARKO Liqueur Triple Sec

Politični odmevi

Še nekoliko komentarja k volitvam v Sloveniji

Zadnje volitve so prinesle v Sloveniji trijumf klerikalni stranki. Izmed 26 mandatov, ki jih ima Slovenija, je pripadlo klerikalcem 21. Poudarja se, da je tako ugoden izid volitev pred vsem zaslugi določb volilnega reda, kar je nedvomno resnica.

Oglejmo si stvar na podlagi volilno-statističnih podatkov. V ljubljansko-novomeškem volilnem okrožju je bilo oddanih za klerikalce 48.497 glasov od 72.227, to je dve tretjini ali 67 %. Toda SLS je dobila od 10 mandatov 9 poslanskih mest, to je 90 %. To se pravi, da 23 % volilcev, ki so glasovali, ni dobilo zastopstva.

V mariborsko-celjskem volilnem okrožju je glasovalo od 97.491 glasov za klerikalce 56.665 volilcev, to je samo 58 % oddanih glasov ali le malo nad polovico. Neklerikalnih kroglje je bilo torej oddanih 42 %. Od mandatov pa je odpadlo na klerikalce od 15 nič manj kot 12, to je 80 %.

Klerikalci so dobili tedaj na Kranjskem za 67 % glasov 90 % mandatov, na Štajerskem za 58 % kroglje 80 % poslanskih mest. V Ljubljani so dobili klerikalci od 8875 oddanih kroglje — 2814, to je 32 %, a nič mandata.

V vsej Sloveniji skupno so dobili klerikalci od 178.593 oddanih glasov le 107.976 glasov, to je 60 % ali tri petine. Dobili pa so od 26 kar 21 mandata, to je 81 %.

Volilni red sam po sebi še ne bi zakrivil tega kričočega nesorazmerja, marveč naravnost smešna razsejnost neklerikalnih strank. Naglasiti pa je dejstvo, da je le 60 % volilcev v Sloveniji glasovalo klerikalno.

Jako interesantno je primerjati zadnje skupščinske volitve z izidom volitev v dunajski državni zbor dne 13. junija 1. 1911., volitev, ki so se v Sloveniji končale s popolno zmago klerikalne stranke. Takrat na Kranjskem in na Štajerskem razen v Ljubljani ni prodrl niti eden neklerikalni kandidat, pri čemer pa je bilo število neklerikalnih glasov jako znatno. Volilna okrožja so bila takrat povsem različna od sedanjih, tudi volilni red je bil drugačen, zato ni mogoče v polni meri primerjati takratnih rezultatov z današnjimi. Vrh tega je 1. 1911. obstajala splošna volilna dolžnost, kar je imelo za posledico, da je bila volilna udeležba velika. Ali v precejšnji meri je mogoče vendarle primerjati razmerje med klerikalnimi in neklerikalnimi strankami.

V Ljubljani v mestu se je bilo 1911. od 5287 oddanih glasov glasilo na klerikalnega kandidata 1642 glasov, to je 31 %. Dr. Gosar pa je zadnjič zbral v svojih skrinjicah 32 % ljubljanskih glasovskih volilcev!

V celi ostali Kranjski je dobila SLS 1. 1911. od 80.076 volilcev 53.138 glasov, to je 66 %. Ostalih 34 %, to je skoro natančno tretjina, pa je volila neklerikalno, toda ker ni bilo proporcionalnega volilnega reda, ni ta tretjina dobila mandata. Razmerje pa se skoro popolnoma ujema s sedanjim, ko imajo klerikalci 67 % glasov.

V takratni Spodnji Štajerski so dobili klerikalci izmed 47.955 oddanih glasov 23.407, to je 59 %. Tudi tu se razmerje skoro popolnoma ujema z onim od 18. marca, ko je za klerikalce glasovalo 58 %. Vendar je tu treba pripomniti, da je štajersko volilno okrožje danes znatno drugačno nego 1. 1911.; danes je zraven tudi Mežiška dolina in Prekmurje in danes glasujejo

s kmetijskimi občinami tudi mesta in trgi, ki so takrat zaradi nemško-nacionalno prikrojene volilne geometrije volili posebej svoje nemške državne poslance. To ne velja le glede Maribora, Celja in Ptuja, marveč tudi glede jako številnih mestec in trgov, kjer so se takrat nahajala nemškutarska gnezda. Tudi Spodnja Štajerska takrat ni izvolila niti enega neklerikalnega slovenskega poslanca, dasi je bilo neklerikalnih volilcev na kmetih 41 %!

Primerjanje z volitvami iz 1. 1911. je tedaj jako poučno. Kaže nam, da je razmerje med klerikalnimi in neklerikalnimi volilci na podlagi rezultatov z dne 18. marca t. l. skoro dobesedno isto, kakor je bilo dne 13. junija 1. 1911., ko je klerikalna poplava na Slovenskem dosegla svoj višek.

Ali bi bilo primerno sklepati iz tega, da bo ostalo sedanje politično razporedenje med volilci stabilno? Brez dvoma taka sodba ne bi bila pravilna, kajti proti njej govore mnogi momenti. Znano je, da je bila volilna udeležba ravno v klerikalnih občinah največja. Dalje so šli jako mnogi volit klerikalce ne iz pozitivnih nagibov, marveč edino iz negacije, vzpričo nezasišene demagogije in psihoze. Naposled se je od 1. 1911. vendarle marsikaj izpremenilo v škodo klerikalcev; britke izkušnje v dobi velike vojne, napredujoča industrijalizacija in še mnoge druge okolnosti so nam poročile, da se čez čas, ko mine povojna psihoza in se obrabijo protibevogradske parole, število klerikalnih volilcev ne bo držalo na sedanjih višini, ki nam jo je vsakekoro smatrati kot nestabilno, kot previsoko.

Sodobna Evropa

Italijanski znanstvenik in sociolog Guglielmo Ferrero objavlja v milanskem „Secolus“ zanimivo študijo o sodobni Evropi. Vodilne misli Ferrerovega spisa so sledeče:

Sodobna Evropa se trže in loml na znotraj in na zunan. To je strašna posledica svetovne vojne. Do leta 1914. so bile evropske države povečini ustavne monarhije. Izjemo so tvorile caristična Rusija ter republikanski Francija in Švica.

Ko je vojna končala, je izgledalo, da se bo Evropa unificirala na podlagi načel demokracije. Namesto tega pa je začelo vreti in Evropa se nahaja še danes v konfuziji zmešnjavi novih režimov.

V Italiji in Rusiji vladata dva docela nasprotna si režima. Rusija zavrača demokracijo. Ne zaupa ji, ker sumi, da je demokracija v službi buržoazije in militarizma. Italija zopet noče demokracije, ker se boji, da goli ta stike s socializmom in pacifizmom. V Rusiji vlada namesto demokracije vojaška diktatura. Kaj hoče namesto tega uvesti Italija, še ni jasno.

Pogled po ostali Evropi nam ne nudi nobene prave jasnosti. Avstrilska republika ni ne krop ne voda. Poljska in Češko-slovaška sta demokratski republik s splošno volilno pravico in s proporcionalnim volilnim sistemom. Toda niti Čechoslovaki, niti Poljaki ne verujejo v demokracijo, ker se boje, da demokracija naskrivoma daje potuho socializmu in neprijateljem naroda in vladajočega plemena. Te nepravilne demokracije ustvarjajo jako ugodna tla za opozicijo, ki bi se rada poslužila prilike, da izpremeni demokracijo v narodnostno in meščansko diktaturo.

Madžarska je monarhija brez monarha, katerega nadomešča začasno diktator. Težje je definirati nemško republiko. Nemčija je demokratska republika, hrepeneča po življenju in obstoju. Manjka pa ji nečesa poglavitnega: stranke, ki

bi bila zmogla vladati preko vseh. V Nemčiji se tepejo za prvenstvo tri stranke: socialistična, katoliška in ljudska. Nobena od njih ne more vladati sama, koalicijske med njimi pa drže jako slabo. Nemška demokratska republika pogreša poleg tega kreditov in orožja. Kredite ji je vzela vojna, revolucija in reparacije, orožje pa mirovna pogodba.

Ali bo nemška republika mogla žveti potem, ko se notranjim vprašanjem pridružijo tudi zunanje težave, nastajajoče radi reparacijskih obveznosti? To bo pokazala bodočnost. Toda ako demokratska republika pade, pade z njo obenem sedanj način vladanja. Tega bo morala zamenjati vojaška diktatura, ki bo prisegla ali na monarhistično ali na socialistično zastavo ter krenila ali za Horthyjem ali za Leninom.

Skratka: srednja Evropa se nahaja v položaju ločitve na dva tabora: v demokratsko in diktatorsko Evropo. Toda ločena od demokratske Evrope diktatorska Evropa ne bo mogla eksistirati, ker ne bo složna med sabo. Dandanašnji se namreč tudi diktatura deli na dvoje — na rdečo in belo.

Ali je ta razkasanost Evrope le prehodna ali trajna? Težko je o tem izreči sodbo. Stoji pa dejstvo, da je razdvoj Evrope velikanska ovira za njeno pacifikacijo in obnovo. Dasi se državniški trudijo ločiti notranje zadeve od zunanjih, vendar se jim to ne more posrečiti, kajti notranji dogodki so z zunanjimi tesno zvezani.

Monarhistično edinstvo, osnovano leta 1814. in 1815., je pomagalo Evropo okrepiti od revolucije in napoleonizma. Najsi je bil ta duh dober ali slab, dejstvo stoji, da je vodil evropske vlade skozi trideset let. Ta nenavaden slučaj pa se na žalost ne pojavlja po svetovni vojni. Danes je jasno, da je vojna zrušila princip monarhije. Potisnila pa je obenem v ozadje tudi načelo demokracije, namesto da bi ga dvignila na višek. To paradokso iznenadenje je ključ v vse sodobne in bodoče nepravilke Evrope.

Kulturni pregled

Aktualno poglavje iz slovenske moderne glasbe

Skladatelj Anton Lajovic je nedavno dovršil skladbo, ki predstavlja za slovensko glasbo absolutno vrednoto, ki po svoji kvaliteti in sodobnosti gotovo ne zaostaja za produkti »velike« glasbe nas obdajajočih narodov.

G. skladatelj nam je na našo prošnjo ljubeznjivo dovolil vpogled v to svoje najnovejše delo, za kar mu budi na tem mestu izrečena prisrčna zahvala. Kantata za zbor, soli in veliki orkester se bo izvajala, če bodo razmere dopuščale, najbrž že v drugi polovici tega meseca, zato bo naše čitatelje gotovo zanimal prečis o tej skladbi, seve, v kolikor je mogoča razlaga glasbene umetnine z besedami.

Tekst, na katerega je kantata komponirana, sta psalma XLI in XLII, ki ju je svoje čase dekan Vesel prenesel v pesniško obliko in ju strnil v celoto. Lajovic je že nekako leta 1905. ali 1906. postal pozoren na lirčne vrednote te pesmi in že takrat sta prva dva verza:

Kot jelen hlepi po vodi studeni,
tak žela mi duša po tebi, Bog!

našla svojo muzikalno obliko, ki jo imata še danes. Kdo ve, zakaj je ostalo samo pri teh dveh verzih, čeprav je skladatelj že takrat mislil na večje orkestrsko in zbornsko delo, po kakršni obdelavi dramatična lirika psalmov res mora navdušiti umetnika.

In sedaj je skladba gotova. Predvsem je značilno, da je avtor v svoji muzikalni rekreaciji podal delo v popolnoma subjektivno-lirčnem shvačanju, dočim bi bila

Nansen o boljševikih

Profesor Fritof Nansen, znani sloveljub in višji komisar Zveze narodov za pomoč stradalajočim v Rusiji in ruskim beguncem v inozemstvu, je nedavno po svojem povratku iz Rusije v Kristianiji predaval o svojih vtisih iz sovjetske republike. »Aftenposten«, največji norveški list, poroča, da je Nansen ostro obsodil celokupno evropsko diplomacijo, katere ima na vesti sedanje obupno stanje gladujočih v Rusiji. Še večjo grajo kot evropski diplomati pa zasluži sovjetska vlada v Moskvi. Pred vojno je Rusija bila žitnica Evrope in je sama izvažala več žita nego Kanada in ameriške Zedinjene države skupaj. Sedaj je Rusija puščava. Ker brez Rusije svetovno gospodarstvo sploh ne more ozdraviti, mora Rusiji prikočiti na pomoč cela Evropa. Vendar se po Nansenovih besedah ruskemu narodu ne da pomagati, »dokler vladajo v Rusiji roparji in morileci, s katerimi je vsako sodelovanje izključeno«. Boljševske grozote je sicer deloma mogoče razlagati z revolucijo, z masčevanjem za pregajanja, ki so jih pretrpeli sedanj boljševski voditelji za časa carizma. Vendar pa to ne more opravičiti obsodbe nad početjem boljševikov. Nansen je dejal:

»Ruski poskus, odredi se v Evropi navadnim družabnim razmeram, se je izkazal za neizvedljiv. Komunisti so izpremenili Rusijo v kup razvalin. Rusijo lahko reši samo povratek k normalnemu kapitalističnemu gospodarstvu. Boljševiki izvažajo sedaj rusko žito v inozemstvo. V Rusiji letos najbrž ne bo dobre letine. Posejano je malo zemlje in več milijonov ruskega naroda nepretrgoma strada. Kljub temu prodaja sovjetska vlada žito, da pride na ta način do novih finančnih sredstev, ker nima drugega denarja. Ni razloga, kateri bi lahko opravičilo to nečloveško postopanje,« pravi profesor Nansen. — Navedena ostra mesta iz govora profesorja Nansena so zanimiva posebno zaradi tega, ker je Nansen doslej vedno opravičeval sovjetsko vlado zaradi težkih pogojev, v katerih mora izvajati svoje delovanje.

dočim ima srednji del drugačen držen značaj, tvori tako rekoč občutje zase. S tem je dana muzikalna forma arhitektonika.

Tematična analiza je v besedah težka reč, če ni na razpolago melodij ali vsaj not vendar jo hočemo opisati, v kolikor se da. Kratko »uverturo« skladbi tvori preludij v orkestru, ki ima značaj adagija v planu. Temu sledi prvi solotema prvega dela, ki prinese v tenorju melodijo hrepnenja o žejnem jelenu. Temu tematu sledi protigibanje v kanonični formi na tekstov del »Res duša modli mi...« in ta kanonična igra v kvartnih in oktavnih presledkih se ponavlja čez štiri verzke teksta. Sledi živahno vprašanje zbora (tolpa sovražnega rodu): »A kje je tvoj Bog, ki daje pomoč?«, kontrapunktično zasnovan dramatičen intermezzo, ki prelde v silovito zrimiziran starinski ples v petčetrinskem taktu na tekst: »Ko pota spominjam v Gospodov se hram«, ki je veselega značaja in doseže v silnem stopnjevanju koncem prvega dela pred refrenom prvi dinamični višek skladbe. Ta višek bo s svojim presilnim ritmom, če bo seve prav izvajal (zdi se, da nam je b. Štritof jamstvo za to!), potegnil poslušalce za seboj kakor veter prah na cesti.

Potem preide temperamentnost acceleranda v resno meditacijo zbora, liki korosa pri starogrških dramah, ki se v refrenu vprašuje:

Kaj duša, vedno še žaluješ?
Kaj mi brezupno omedljuješ?
V Boga zaupaj, pomočnika,
še pride čas, da povzdiguješ
obraz prijaznega rešnika!

Ta refren je zopet kanon med sopranom, zborom in orkestrom. Tu je konec prvega dela. Drugi del je formalno zvezan s prvim po motivu prvih dveh verzov:

Spomini, Bog, so mi dušo potrti
na Hernono... itd.,

ki je obenem motiv orkestralnega, adagio-uvoda v začetek skladbe. Drugi del obvladuje v nasprotju z razgibanim prvim in zadnjim delom mehko adagio- in andante-občutje, »nočno občutje«.

Ponoči čuje se pesmi glas:
Polnočna molitev Bogu je za spas.

Koncem tega dela zopet refren zbora, ki je napram mračnomeditativnemu gibanju sola nosilec osvežujočega, svetlejšega in živahnega protigibanja.

Tretji del je v bistvu podoben prvemu, le da je izpuščena v njem ena kitica. Konec skladbi tvori zmagozladen fugato na tekst:

V Boga zaupaj, pomočnika!
Še pride čas, da povzdiguješ
obraz prijaznega rešnika!

ki daje skladbi grandiozen zaključek.

Skladbo obvladuje v bistvu lirčno občutje, neke vrste religioznost čutno-čustvenega človeka. Nosilec glavnega občutja, »hrepnenja« je lirske tenor solo, nosilec kontrapostnega protigibanja in protibobutja pa zbor. Poleg obilnatih instrumentov je uporablil skladatelj v orkestru tudi še basovsko B-klarineto, klavir in harfo, ki figurirata v kolorirata, končno tudi še angleški rog.

Skladatelj Lajovic je zaveden borec za našo nacionalno umetnost. Umetnost naroda se mu zdi, mora biti individualna kakor njegova psiba, kulturna in jezikovna specifičnost, zatorej se bojuje zoper import tujih vplivov, ker hoče, da je naša umetnost specifično, čista naša, da dobi čisto individualno noto kakor jo imajo češka ali ruska ali francoska. Ta tendenca po osamosvojitvi se kaže v vseh njegovih, tudi najzgodnejših delih: v njegova prva skladba »Serenada«, ki je danes že povsem popularna, očutje to stremiljenje. Ali ni stremiljenje po sodobnem izrazu in povdaru narodove individualnosti v umetnosti najplemenitejše stremiljenje umetnika?

Skladba se bo torej izvajala v drugi polovici aprila, obenem z Beethovno VIII simfonijo. Dirigiral lo bo g. Štritof.

Iz mednarodne penzije v Lipskem

Stanujemo v sredini mesta, v muzikalnem kvartu »Gewandhaus«. Pred par leti je v njegovih dvorinah dirigiral koncerte še mojster Artur Nikisch. Sedaj je »Gewandhaus« zaprt. Še vedno pa posluje gledališče. Tam so zadnjič na priliko peli »Aido«, nemško »Aido«. Pristna »Aida« namreč zahteva poleg igralske rutine tudi temperamenta in južnjaškega duha. Tega pa hladni, preračunljivi Nemci na splošno pogrešajo.

Toda nazaj k naši penziji. V njej smo se našli ljudje iz vseh evropskih in izvenevropskih držav, hčere in sinovi velikih in malih narodov. Lastnik in lastnica penzije sta Nemca. Neoporečna človeka povsod, kjer ne gre za denar. Ali dosledno vsakih štirinajst dni nam zvišujeta stanarino in ceno za hrano, ingoviraje se, da draginja stalno narašča. Deloma je res, da cene ne padajo. Mi, ki zasledujemo indeks cen v časopisih, pa vidimo očitno laž, da nemški narod strada. Zato med seboj povsokom ugovarjamo, celo protestiramo, toda kadar pride tedenski dan plačila, plačamo vse, kar se od nas zahteva. Smo pač nadležni tuji, katere odirajo vsi Nemci, od brivca do restavraterja, in od katerih se kljub omraženosti noben Nemec ne brani sprejeti denarja. Tujja valuta je lepa, koristna in izdatna — čeprav se izplačuje preračunana v maloverdne nemške marke.

V skupni obednici se zberemo po trikrat na dan. Čelo mize zasede tajnik

naše penzije, priseljeni Baltičan Whill. Po očetu je Anglež, po materi in vzgoji Nemec. Nekaj časa sta bila med nami tudi njegova roditelja. Dopotovala sta iz Litavske. Stari Whill je bil kakor odžagana veja. Za seboj je imel lepo življenje, pravcati kontrast njegovega sedanjega životarstva. Vodil je veliko banko in Rigi, imel je krepko družabno hrbtenico, vilo in avtomobil — dokler ni odklenkalo ruskemu carizmu. Po vojni je tako rekoč obubožal. Prodal je vse in se izselil v Nemčijo.

Whillova žena je majhna, čokata debeluška. Na zunaj nastopa simpatično, toda naše notranje naklonjenosti ne uživa, ker spletarkari. Doda se razmahne če govori o lepih starih časih. Sočutno pomiluje usodo Romanovih in z naslodo bere vse izmišljotine, katere servirajo naivnim bralcem na konjunkturo optri nemški dnevni listi. Svoje ga sina, tajnika, ljubi bolj, nego on njo; vsaj jaz se nikdar ne morem iznebiti vtisa, da je Whillovo poljubljanje rok staršem, kadar se podnevi z njimi prvič sreča, iskarijoteko. Mladi mož je to navado prinesel iz vročar ruske duše, toda ker ni Rus, ne zna pristržno nastavit čela, da ga nanj poljubi oče, niti se ume pravilno skloniti do materine roke, katere se dotakne z ustinicami. To so privzeti običaji, skorja, navlaka.

Nasproti Whillu sedi madame van der Hong, rodom Nizozemka, po oltroji in mišljenju Francozinja. V penziji

nastopa kakor nekaka kraljica. Da jo na primer vidite, kadar razgrne pred seboj svoj izvrstni rotterdamski dnevnik »N. R. Courant«, iz katerega bere zbranim zajtrkujočim gostom, kako so nizozemsko kraljico sprejemali in pozdravljali na severu Evrope! Opazovanje madame nudi poseben užitek. Visoka in stasita je, njen oster pogled se ustavi sedaj na tem, sedaj na onem, in terja od gostov odgovora, ki ne bo razžalil njene aristokratske dostojanstvenosti...

Toda madame ima z nami križ. Mlajši člani penzije, ki jih je po srebi ali od strani prijel voljni vihar, ne štedijo živahne sedemdeset- indevetne milijonarke z belimi lasmi. Kakor dva Cerbera ji sedita ob strani mlad mož in mlada dama, ki se čisto rogata vsem razrednim predsodkom. Madame jim očita pomanjkanje takta. Vendar se ji tu in tam posreči opazovati blaženost trenotka, ko je bila tudi sama v deputaciji, katere je gospodu Poincaréju tedaj, ko je bil še predsednik francoske republike, ploskala in mu smela stisniti roko... Madame van der Hong je vdova po visokem državnem uradniku v nizozemski Indiji. Njeno življenje je pestro prepleteno z vsakovrstnimi doživljaji. Po večerji posedimo, in tedaj pripoveduje o hišah iz bambusa in trnja, o kačah in slonih, o morju in parobrodih in — o svojih uniformiranih lakajih... Pripoveduje pa od zgoraj dol, kakor bi hotela reči: Kako malo ste mi vi, ki vam lahko povem, kar se mi zljubi! Obliži niste niti pol pedit sveta, jaz pa sem videla Bra-

zilijo in Argentinijo, živela sem petnajst let v Indiji in na otokih Tihega oceana, sedaj se zabavam v Nemčiji, kjer vam pravkar delim svoje drobtine, na zimo pa se preselim v Nizzo. In gostje svojo »mater« verno poslušajo, in kadar neha pripovedovati, jo nagačiva opozicija celo spremlja domov.

Med mladimi v penziji čista madame van der Hong samo enega. Srečnejš je Skandinavec, Šved, kandidat za pastora. Na jesen bo posvečen. Kadar stopi v obednico, se najprej vzravna kakor kol, potem pa se globoko prikloni. Zadnjič je izletel v Weimar, da si ogleda, kar je tam videti o Goetheju. Korektno se je poslovil od gostov, madami van der Hong pa je ob slovesu in ob povratku poljubil roko. Oba sta bila ganjena; in ona ga je imenovala, dokler ostane v Nemčiji, za svojega drugega sina...

»Mati« ima poleg sinu tudi hčere. Švicarke so, doma iz bazelske okolice. Kadar začno govoriti v domačem nemškem narečju, pokamo od smeha. Včasih tudi zapojejo — kot je navada v Švici na deželi, in takrat se mi zdi, da sem med štajerskimi jodlarji.

Najbolj rezervirana med gosti je do vratu zapeta dama iz Finske. V njeni krvi so tri kaplje: ena švedska, ena finska, ena poljska. Po inteligeni nadkriljuje celo penzijo; kadar ji šine v glavo, se ustrumi kot povita mumija. Z njo se smejo razgovarjati samo tako zvali opozicionalci. Švedski svečeniški kandidat in jaz ava tudi

kda med njimi. Dama je načitana od sile, z mnogimi sodobnimi evropskimi filozofi, katerih učenka je bila svoje čase, si dopisuje, prepotovala je polovico sveta. Ali ona ne prodaja svojih vtisov za ceno poklonov in komplimentov, kakor dela to madame van der Hong s svojo indijsko kramo. Njen svet je duševno vžiji.

Najsrčnejša prikazen v penziji je gospa Sonnegg iz Hamburga doma, sedaj živeča v Ameriki. Ima dve dekletki kakor dva plamenčka. Škoda, škoda, da pojlejo nazaj čez morje v Čile! V nedeljo smo izleteli skupaj k spomeniku bitke narodov pri Lipskem; v glavi se nam je vrtilo. Spomenik je spodaj videti nizek; je kakor na zemljo poveznjen ogromen zvon. Na vrh se dospe po strmih tesnih stopnicah, ki se vijejo vkršku v spirali.

Toda kam sem prišel! Iz naše penzije na spomenik bitke narodov, stoječ seveda v nemško čast in nemško slavo! Če bom še dalje pisal tako, bom moral govoriti še o Avgustovem trgu, o galeriji slik, o Böcklinu, Klingerju in Stucku poleg nešteti drugih slikarjev, med katerih dela je uvrstil tudi Delacroix svojo jeleknega Napoleona. Zato ostavljam penzijo in se poslavljam od družbe, od inozemcev, dolgočasnih Nemcev in od mračnega stanovanja, ter grem čolnarji na Pleisso. Bog živi našo staro čolnarsko postajo, njene ozke čolne in njihova tenka vesla; ponesejo me še daleč do svetu.

S. K.

solopartije poje operni tenor z. Šimenc, orkester in zbor pa bosta kombinaciji, če se ne motimo, Matičinih in opernih moči. Moremo si čestitati k tej skladbi, ki je za razvoj slovenske glasbene umetnosti gotovo epohalnega pomena, skladatelju pa naj že sedaj kar najtopleje čestitamo k bližnjemu uspehu. S. V.

Mariborsko gledališče

Zopet smo imeli priliko poslušati 27. marca noviteto, in sicer Franc Ložarjevo opereto: «Škrjančkov gaj» (Wo die Lerche singt). Izvajala je to ena onih operet, ki imajo poleg vsebinske praznosti tudi glasbeno. Komponist sega precej po modernih sredstvih, ne pozabi pa arje, brez katere bi opereta težko dosegla uspeh. Omenimo naj le finale prvega dejanja in pa vse tri uverture. Vse skozi dobro nastudirana opereta je ena najboljših, kar smo jih videli na našem odru. Glavni vlogi sta imela g. Janko in g. Matrovičeva. G. Janko kot slikar Sándor Zapolja je imel tokrat priliko pokazati se v veliki vlogi in priznati se mu mora, da je svojo nalogo častno rešil. Pevsko se je izkazal, kakor se nikdar. Razvijal je moč, da ga je bilo veselje poslušati. Tudi igra dobro, le redkokdaj ima priliko pokazati, da nekaj zna. Tudi ga. Mitrovičeva v vlogi Margite je pela kakor pravi škrjanček. Podala nam je kmetsko dekle, kakor si jo le moremo misliti. Mestoma neokretno, pa zopet živo, da občinstvo ni prišlo iz smeha. S svojim temperamentom je oživela vso igro. Tudi plesi, katere je vse ona nastudirala, so bili dobro aranžirani. G. Rasberger (Török Pal) nam je podal starega kmeta. Maska, igra, petje, vse je na mestu. Mnogo dvotipov nam pove in to on zna. Tudi kot režiser je pokazal, da razume svojo stroko. Po dolgem času smo imeli zopet priliko poslušati gospodično Sustarjevo v večji vlogi, in sicer v vlogi Vilme. Njen prijeten, čist glas in njena igra kot fina velikomestna gospodična sta nam ugajali. Kje tiči vzrok, da mlada nadarjena pevka tako redkokdaj nastopi. Radi bi jo večkrat slišali. Predstavljal se nam je tudi nov nastavec, tenor g. Roško. Ima prijeten tenor, katerega bo pač treba ugledati. Kmet-skega fanta Pisto je podal, kakor je treba, le glasu je še potreba šole.

G. Groma (Arpad) poznamo. Tudi tokrat mu gre priznanje. Režija, kakor omenjeno, brezhibna, oprava, maske, obleke lepe. Uprava se trudi, da dvigne naše gledališče, le žal, da smo pred prazniki in konec meseca, vsled česar ni bil obisk tak, kakor ga to delo zasluži. V. Š.

Alojzij Gradnik: Padajoče zvezde

Za Zupančičevimi pesniškimi zbirkami izdaja svojo prvo knjigo v drugem nakladu Alojzij Gradnik. Izdaja jo bistveno neizpremenjeno, neredirano. Škoda! Knjiga bi le pridobila, če bi jo bil pesnik ne samo ponatisnil, ampak tudi kritično pregledal. Na ta način bi jo bil s pravo lahkoto strnil. Gradnika menda ni vodila ideja, izdati revidirano izdajo, mraveč samo ponatis. Opremiti je dal knjigo z Jakčevimi lesorezi, ki so sami zase mogoče sprejemljivi, ki pa niso integralen del Gradnikove pesmi. Brati subtilne Gradnikove verzne in imeti pred očmi Jakčeve podobe — nak! Prva izdaja «Padajočih zvezd» med vojno je bila preprostejša in je bolj učinkovala. Saj ne gre za papir in ovitek; za okuse gre. Dve različni barvi se nista lepi, ako nista spojeni v harmonično celoto... Pa to le minogrede. Hotel sem povedati samo to: če je Gradnik hotel ostati stari Gradnik — čemu ni ostal takšen, kakršen je bil, v vsem. Če pa je izpreminjal knjigo na zunaj — čemu jo je pustil v starem stanju na znotraj? Vse to so na prvi pogled malenkosti, toda pri finih likih Gradnikovega kova je vsaka malenkost pomembna! — Dodatek ima samo eno pesem: «Nezakonska mati».

Ob Visli

Varšava, 25. marca.

Topel, včer dan. Pravi popoldanski praznik.

Opoldne sem se s tramvajem prepeljal čez Vislo na njen vzhodni breg, kjer leži del varšavskega milijunskega mesta, imenovan Praga. Prijatelj me je za danes povabil sem v svojo gostoljubno hišo.

Taka je torej ta Praga, znana iz zgodovine Varšave! Sama bi lahko bila mesto zase, saj šteje 200 tisoč prebivalcev. Tu katoliška velika cerkev, tam pravoslavna katedrala, tu invalidska hiša, tam gledališče. Ulice široke in čiste. Lokalno železnice vozijo ob Visli do bližnjih krajev; mene pa najbolj zanima «Vzhodni kolodvor», ki mi odpira pot v vzhodne dele poljske države.

«Glejte,» mi pravi moj poljski prijatelj, tu je bilo ono veliko klanje, ko je Suvarov dal pobiti 20 tisoč ljudi. In spominjati sem se, kako nam je svoj čas nemški profesor zgodovine pripovedoval, da je ruski general Suvarov kratko poročal o zmagi v Petrogradu: «Hura! Praga! Suvarov,» in da mu je carica Katarina. Nemka na ruskem tronu, enako kratko čestitala: «Bravo! Suvarov, feldmaršal! Katarina!»

Nemško-ruska igra se je usodno končala tu l. 1915. Rusi so se umikali

Sklepne verzne je črtala cenzura, zato so izšli sedaj; pa niso bogve kako neobhodno dopolnili! V ostalem bodi Gradnikova zbirka priporočena vsem odjemalcem lepe, čiste, prave umetniške knjige. Pišite ponjo na založbo «Jug» v Ljubljani! S—L

«Nove Evrope» št. 10 je izšla. Njena vsebina je prav zanimiva: Izlazak iz kaosa; Jasja Prodanović; Jugoslovenska republikanska stranka; Jovan M. Jovanović; O savezu zemljoradnika; P. Slijepević; Savez zemljoradnika u Bosni i Hercegovini; J. Deržić; Razvoj i budućnost nar. socijalizma u Jugoslaviji. — V političnem pregledu se nahaja pregledna skica «Izbori za skupštino», na katero čitatelje posebno opozarjamo. V ekonomskem pregledu poroča Ivo Belin o Nemčiji in Ruhru. Pregled je izčrpen in se odlikuje po stvarnosti in jasnosti. V oddelku za knjige in liste referira Milan Rešetar v Beličevem «Pravopisu srbskohrvatskog književnog jezika». — «Nova Evropa» se naroča na naslov: Zagreb, Preradovićev trg 9.

«Jugoslavenska Njiva.» Velikonočna številka te izvrstne zagrebske revije prinaša na uvodnem mestu članek J. Demetrovića «Uzroci i posledice 18. marta». Dr. Milan Prelog podaja v razpravi «Car Aleksander I.» lik velikega ruskega carja, in sicer povodom hrvatskega prevoda zgodovinskega romana pisatelja Merežkovskega. Dvorniković nadaljuje svojo študijo «O hamletizmu pri Kranjčeviću». Josip Kulundžić objavlja nadaljevanje študije «O umetnosti». Nazor priobčuje «Pesmi istrskega pregnanca», Stanko Tomašić popisuje v noveli «Srce Jesuovo pod puškinim kopitom» vtise hrvatskega vojaka iz vojne proti Srbiji. D. Trbojević priobčuje članek «Obrazovanje glave in roke». Pregled obsega beleške iz umetnosti, znanstva in prosvete. «Jugoslavenska Njiva» izhaja vsakih 14 dni ter se naroča v Zagrebu, Marovska 30. Toplo jo priporočamo.

Slezak v Zagrebu. Znani operni tenor Slezak, ki je že po vsej Evropi popularen, je 4. t. n. priredil koncert s solpesmi s spremljevanjem klavirja.

«Parsifal» v Zagrebu. Na veliki petek in velikonočno nedeljo je dala zagrebska opera ponovno Wagnerjevo opero «Parsifal», ki je porok za kulturno glasbeni nivo zagrebske opere. Partijo Klingsora je pel to pot Marko Vušković, ki je sprejel mnogo čestitk za svojo izvrstno kreacijo.

Blanche Selva odlikovana. Francoska umetnica Blanche Selva, ki je na svojem zadnjem koncertu v Ljubljani navdušila vso našo publiko za francosko moderno glasbo in svojo brezprimerno reproduktivno umetnost, je bila o priliki svojega koncerta v Beogradu na predlog prosvetnega ministra odlikovana z redom sv. Save 5. razreda.

Šola za upodabljajoče umetnosti v Beogradu. Prosvetno ministrstvo je dovolilo profesorju risanja Vladi Stefanoviću, da otvori v Beogradu privatno šolo za upodabljajoče umetnosti. Jugoslovanski vokalni kvartet. Člani zagrebske opere Rijavec, Turinski, Ertelj in Turaković so osnovali kvartet jugoslovanskih solistov, ki bo imel nalogo negovati in propagirati srbske, hrvatske in slovenske narodne pesmi ter širiti kompozicije domačih skladateljev. V kratkem bo kvartet nastopil s ciklom narodnih pesmi po večjih mestih kraljevine, pa tudi v inozemstvu.

Meštrovičeve reprodukcije. Na voliki petek so izdali v Zagrebu v založbi «Nove Evrope» šest razglednic z reprodukcijami po kparških delih Ivana Meštrovića. Reprodukije predstavljajo Meštrovičeve lesene plastike, katere je izvršil med svetovno vojno v prognanstvu in katere je razstavil že v Parizu in Londonu, kjer so ta dela našla največje priznanje. Serija razglednic predstavlja nastopna dela: 1.) Olej človek! 2.) Izkušnja. 3.) Kristus na križu. 4.) Na Olski gori. 5.) Kristus in Magdalena. 6.) Trgovci v templju. — Razglednice prodajajo zagrebske knjigarnice v serijah po 20 Din.

in porušili kameniti most čez Vislo. Nemci so postavili lesenega, a ta je zgorel. Sedaj pripravljajo Poljska velikanski nov most, ki bo vezal oba dela mesta in zapadne in vzhodne poljske železnice.

«Vidite,» mi pravi moj spremljevalec in mi pokaže preko ulice, tam je pravoslavna metropolija; tu je pravoslavni cerkveni dostojanstvenik pred 2 mesecema ustrlel svojega metropolito, ker je ta le hotel delovati lojalno s poljsko državo...

Prilaja gosja in odide k obeleu... Prej še moramo pogledati nekaj poljskih in jugoslovanskih knjig, ki jih ima prijatelj na mizi...

Sedaj pa je že čas, da vam predstavim tega svojega poljskega prijatelja, ki mi je danes razkazoval svojo Prago. To je profesor Josio Golombek. Isti, ki je lani meseca septembra kot delegat poljskih profesorjev prihitel iz Varšave v Ljubljano na jugoslovanski proforski kongres ter govoril pred Prešernovim spomenikom.

Vnet Slovan, piše v poljskih listih («Rzeczpospolite» in «Gazeti Varšavski» itd.) o Slovanstvu v zvezi z nazlogami Poljske; piše je tudi že v «Jutro» in v beograjsko «Misa». In od jeseni je napravil velik konkreten slovanški korak naprej ter se že prav dobro naučil hrvatsko-srbskega jezika.

Vesol sem bil, takega idealnega in zato realnega Slovanstva ob Visli.

Iz življenja in sveta

Najnovejša katastrofa v vesoljnosti

Bilo je dne 14. februarja letos, ko je znani francoski astronom Camille Flammarion prejel iz Aten od astronoma V. Abbota brzojavko: «Svetloba zvezde beta v Kitu» je iznenada postala mnogo intenzivnejša kakor Aldebaranova.

To je v kratkih besedah vest o velikem dogodku v vesoljnosti! Kit je stal tedaj proti večeru že precej globoko na jugozapadnem horizontu, torej v neugodnem položaju za opazovanje. Vendar je bilo dne 23. februarja v Parizu k sreči jasno nebo in zvezda beta v Kitu je bila vsaj tako svetla, kakor zvezde prve vrste, dočim se je že več sto let beležila v katalogih astronomov kot zvezda veličine 2.25, ki nikdar ni kazala kake izpremembe svoje svetlobe. Nenadano se je torej njena svetloba povečala vsaj za poldrugi razred in svetlo odsilhal na nebu še ena zvezda prve vrste poleg doslej znanih zvezd prvega razreda.

Žal, da te zvezde ni mogoče več opazovati, ker se nahaja sedaj le podnevu na našem nebu. A ker je zvezda beta v Kitu tako oddaljena od nas, da ni bilo mogoče izmeriti njene daljave do nas, ni nobenega dvoma, da je to solnce vsekar silnejše in večje kakor naše solnce. Ako bi se naše solnce nahajalo v tej nedogledni daljavi, bi sijalo morebiti kot zvezda 6. vrste in bi ga naše oko komaj opazilo. Vendar nas zanima tudi ta daljnja katastrofa v vesoljnosti, ker gre vendarle tudi za našo kožo. Meteorolog Hann je dokazal, da bi tudi mi na zemlji imeli ponovno ledeno dobo, ako bi se srednja temperatura na njeni površini znižala od sedanjih + 15 stopinj na + 10 stopinj. To pa bi se zgodilo, ako bi solnce le nekoliko popustilo v izžarevanju svoje toplote. Ako bi se našemu solncu nenadoma primerilo to, kar se je dogodilo solncu beta v Kitu, bi v trenutku zgorelo vse, kar je živega na zemlji — bil bi konec zemeljskega življenja kakor le n. pr. dne 8. maja 1902. v par minutah bil konec cvetočega mesta St. Pierre na otoku Martinique, ko je vulkan Mont Pelé izpuhnil strujo svoje žareče pare ravno v smeri na to mesto.

Cetudi je resnica, da se življenje na zemlji razvija mirno že milijardo let, vendar ne moremo z gotovostjo trditi, da bi tudi našega solнца ne mogla zadeti kdaj podobna katastrofa, kakor je pred kratkim zadela solnce beta v Kitu. Ako tudi okolo tega kroži nekoliko planetov, kakor okoli našega, in ako je tudi na katerem od njih živel rod razumnih bitij, je bil brez dvoma popolnoma uničen. Vsled tega pač ni čudno, da je znanost začela raziskavati vzroke takih nenadanih katastrof. Vsa ta solнца — to danes zanesljivo vemo iz spektralne analize — so ogromne žoge razbeljenih plinov, nekatere tudi tekočin, stvarnosti sestavljene iz istih kemičnih elementov kakor naša zemlja. Slučajen izbruh plinov iz notranjosti, vročih tudi do milijon stopinj, bi mogel biti vzrok tako silnega povečanja svetlobe in toplote na površini.

A vzrok bi mogla biti tudi okolnost, da bi se solncu drugo že otemnelo solnce toliko približalo, da bi na razbeljenem solncu nastala silna plima razbeljene tvarine. Po nekaterih pojavih pri teh na srčno razmeroma redkih dogodkih v vesoljnosti sklepajo, da bi vzrok mogel biti tudi v tem, da solnce na svojem bliskovitem poletu skozi vesoljstvo naleti na temno vseмирsko meglico. Od trenja ob meglico nastane ogromen požar na solncu. V zadnjih 300 letih pomni znanost že nad 30 takih dogodkov. Znana je zlasti Tycho nova zvezda iz leta 1572. v ozvezdju Kasiopeje, katere svetloba se je toliko zvečala, da je bila nekoliko časa vidna celo podnevu. V 20. stoletju so taki pojavi zabeleženi leta 1901. v Perzeju, leta 1918. pa v Orlu.

Vest o najnovejši katastrofi zvezde beta v Kitu nam je sporočila njena svetloba sredi preteklega meseca. A kdaj se

je ta katastrofa pripetila, tega ne moremo dognati, ker nam ni znana daljava od nas do omenjene zvezde. Gotovo pa je — kakor ugotavlja prof. dr. Oton Kučera — da je svetloba, ki je te dni prišla do nas, na potu k nam že več stoletij vključ temu, da svetloba v vsaki sekundi preleti nad 300.000 kilometrov. Ako bi se našemu solncu kaj takega primerilo, opazili bi mi tu na zemlji to že po 8 minutah.

Upajmo, da se taka nesreča ne zgodi in da bo naše solnce še mnogo sto milijonov let tako mirno kakor doslej pošiljalo svoje blagodejne žarke svetlobe in toplote našemu planetu in s tem ohranilo še nešteto generacij razumnih bitij v čim večjem razvoju, miru in sreči.

Časopis v zameno za hrano

Neki sovjetski časnikar popisuje v moskovski «Pravdi» svoje agitacijsko potovanje na sever nvo grodske gubernije. Kurja vsa. Breg velikega jezera, močvirje. Zada je pragozd. Strašno je ponoči, ko tuli veter v smrekah in šušti v trsu. Vseokrog zavijajo lačni volkovi.

V celi vasi je na časopis naročena ena sama kmetska hiša. Agitator vetopi. Živahen starček šeta po izbi in ko ugleda došleca, ne ve, kako bi mu izkazal čim večje spoštovanje.

«Živim od časopisa,» pripoveduje. «Naročen sem na dva izvoda. Prej sem bil brez časopisa in sem stradal, sedaj pa se mi dobro godi. Časopis je za kmeta dobra stvar. Edino časopis me prehrani.»

«Kako to?» vpraša žurnalst. «Jaz tega ne razumem.»

«Cisto enostavno,» nadaljuje starček. «Časopis je velik in ima torej dosti papirja. Kmetje pri nas ne morejo nikjer nabaviti papirja, ker nimajo trgovin. Kadijo pa pri nas vsi zelo mnogo, ker imamo domač tobač. Kmetje pridejo torej k meni; tudi taki priromajo, kateri imajo dva dneva pota do mene. Jaz jim dam papir za cigarete, oni pa mi prinesejo v zameno zanj žito in mast. Časopis me torej prehranjuje. Prav imate, da se ga izplača naročiti!»

In žurnalst je odšel ter je popisal ta dogodek v svojem moskovskem dnevniku.

Luna ga je trkala?

«O te ženske!» mora človek vzklikniti vsak čas. Presenečenj z ženske strani za moštvo ni konec. Celo Ben Akiba bi včasih ostrel. V Londonu so imeli nedavno sodno razpravo. Pred sodniki sta stala lord Russel in lady Russelova. Celih 11 dni so prali «umazano perilo» teh dveh sijajnih bogatašev in odličnikov iz najvišje londonske družbe. Lord je zahteval ločitev zakona. Že lani se je pričela razprava, a šele letos se je lahko nadaljevala in zaključila. Lady Russelova je oktobra 1921 l. porodila otroka in trdila, da je otrokove oče njen mož, lord Russel. Ta pa je protestiral, češ, da se ženi že davno pred pravim časom ni smel približati. Niti poljubiti jo mu ni dovoljevala. Zakonca sta spjala v ločenih spalnicah. Ako se je mož hotel približati ženi, ga je psovala in ga je celo opraskala in obrcala. Niti zlepa niti zgrd niti hotela biti možu žena. Kako naj bi bil torej tak mož oče? — Toda lady je dejala pred sodniki: «Res je, da moža nisem marala, da sem ga psovala, parkrat celo opraskala in obrcala, ko je hotel biti preveč intimen. Ampak oče je vendarle! Lord je namreč mesečen, in enkrat ga je luna zabeslala v njeno spalnico. Takrat se je zgodilo!» — Mož in sodniki so strmeli. Ali je to mogoče? Lord je začel sam dvomiti zakaj lady je vse popisala

tako natančno in živo, da je moral verjeti. Ko ga je luna trkala, je bil torej vendarle srečen mož? Toda njegova mati ga je prepričala, da žena laže in da ga je oseparila. Sodna preiskava je dognala, da je bila lady razuzdanka da je hodila s prijatelji sama na plose in da je včasih pri tem, včasih pri drugem prijatelju po vselem balu prenočevala. Ker jo je veseljačenje stalo ogromno denarja, je otvorila celo lastno modno trgovino. Zaman je ugovarjal lord, da se njegova žena bavi s trgovino. Lady pa je storila vse, da bi ji otroka priznali za zakonekega, kajti lord je silno bogat in ladyjin einko bi bil dodič ogromnega imetja obitelji Russel-Amthillove.

Londonski porotniki, med katerimi sta sedeli tudi dve ženski, niso verjeli, da bi bila lorda luna trkala in da bi bil mesečen postal oče. Zdravniška preiskava je dognala, da lord sploh ni bil nikoli mesečen. Tako so sodniki zakon ločili in otroka je nezakonski. Obitelj Russel-Amthillova je potrošila za to ločitev baje preko 30.000 funtov šterlingov!

Po zaključku te dramske in silno pikantne razprave je pričakovala množica lorda in lady pred sodiščem. Publika je priredila lordu, ki je dokazal, da ga luna ni trkala, prisrčne ovacije. Se živahneje pa so bile ovacije ločeni ženi, ki si je s svojo inteligenco in temperamentom pridobila simpatije ženstva.

Razvoj moderne brodogradbe

Ko so se že pred svetovno vojno vedno bolj množile prekomorske trgovske družbe, je število novih ladij stalno rastlo, pa tudi konkurenca je postajala v pomorskem prometu vedno oostrejša. Končno taki parobrodni družbi v konkurenčnem boju ni več zadoščala solidnost in brezhibnost transporta; edina možnost nadvlade je bilo nadaljnje znižanje cen. To se je dalo doseči le s povečanjem kuriva in s povečanjem hitrosti. Ker pa so cene kuriva, do tedaj pri ladjah izključno premoga, bile vsaj pred vojno kolikorotniko ustajene in stavljene na minimum, je morala poseči vmes tehnika. Njena naloga je bila, doseči omenjene zahteve z novimi iznajdbami in konstrukcijami. Tako se je vzporedno z bojem za pomorsko trgovino vršil tudi boj v tehniki brodogradbe.

Prvi uspeh inženjerja je bil ta, da se mu je posrečilo izločiti neekonomični parni stroj in ga nadomestiti z Dieslovim motorjem ali pa s parno turbino. Pri parnem stroju moremo le 15% vse porabljene energije (to je premoga) porabiti za praktično delo, dočim pri omenjenih novoupejanih strojih do 60%.

Dieselov motor je v bistvu povečan bencinski motor, samo da za pogon ne potrebuje čistega in dragega bencina, temveč cenejši sirovi petrolej in druga silna olja (težje vnetljivi metanovi in benzoilski derivati). Stroj sam, kakor tudi kurivo zavzema dokaj manj prostora nego parni stroj in prostor za natorjenje blaga se s tem izdatno poveča. Edina slaba stran Dieselovega motorja je ta, da se ne more vrteti v obeh smereh in je zato potreben med strojem in vijakom poseben pretikalni sistem, ki ladjl omogočuje potrebno manevriranje po luki.

Danes je večina ladjedelnic urejena s izmenjavo parnega stroja z Dieslovim motorjem, da se s tem stare, vendar še povsem porabne ladje prilagode modernim zahtevam.

Vzporedno z Dieslovim motorjem skuka tehnika v zadnjih letih uvesti kot gonilni stroj, zlasti pri večjih ladjah, parno turbino, ki je v bistvu podobna Peltonovi vodni turbini, samo da tu gonilna sila nadomeščena s kinetično energijo pare. Ker pa deluje parna turbina najekonomičneje pri veliki hitrosti 2500 do 3500 obratov na minuto in ker teorija ladjnega vijaka zahteva kot najugodnejša hitrost 60 do 120 obratov na

Tega veselja mi ni motila zavest, da hoče Radić zopet enkrat in baš danes proglasiti svojo «mirotvorno» republiko. Demagogi ne morejo Savi izpremeniti toka, kvečjemu jo lahko okrvave... Dr. Fr. I.

B. Orel:

Slovensko marionetno gledališče

(Ob zaključku letošnje sezone.)

Na cvetno nedeljo so se mladi, drobni publikli zaprla vrata marionetnega hrama: Gašperček je zaključil svojo sezono. Lutke z Gašperčkom vred so se poskrile po omarah in molče čakajo, da minejo solnični dnevi in da se Ljubljana zopet zdolgočasi in ne vedé, kam bi šla, pohiti v Mestni dom, da sliši razposajeno in filozofsko besedo na novo oživljenega Gašperčka, ki «vedri delec in briše srbis». Prav za prav je bil konec sezone dobrodoen za drugi mesec, ali ob vsej dobri volji in ljubezni — ni šlo. Pomlad nas je prežgodaj obiskala. In kdo naj ob lepih, solnčnih dnevih čepi doma in ne pohiti ven v naravo, ki se je jela pravkar vznjavati iz težkega, zimskega spanja k novemu, pomladanskemu življenju! Tako hiti deca v naravo, Gašperček pa mora deliti svoj humor skoro prazni dvorani.

Zaključila se je torej tretja sezona slovenskega marionetnega gledališča, ki je bila po vsebini repertoarja najpestrejša in po številu igranih predstav naj večja. Bila je napredovanje v vseh ozirih. V poseben kras malemu gledališču so kulise, ki so res pravi biser. Tako razumno jih ne zna delati pri nas noben umetnik. Iz njih veje toliko duše, pri srčnosti in pa umetnosti! Ali pri vsem tem ne nosijo na sebi prav nič kričevega, nakopičenega, ampak iz njih se bere največja enostavnost in preprostost. In baš s to enostavnostjo in preprostostjo doseže scenična plat našega gledališča tolik uspeh. Nekdo je zapisal ob priliki druge sezone, da je gledališče scenično na višku in da ne potrebuje napredka, pač pa čaka svojega razmaha — igranje. Resnično! Marsikdo misli, da zmore vsakdo voditi lutke. Ne! Za to je treba dolgotrajne vaje, vztrajnosti in — daru. Pa tudi ljubezni do te dragocene igranke. Lutka je mrtva, nema, igralec jo mora šele obuditi v življenje: vdihniti ji mora dušo. Igralec je pravi virtuoz: spremljati mora besede s primernimi, dolečnimi kretinami. Vsak gib, vsaka gesta je važna in pomembna. Treba je imeti obilo čuta v rokah, da se zmore pravilno voditi nemo lutko. Ker čisto ni moči vsega izraziti z gibi in gestami, je pa toliko nujnejše, da se to izrazi z besedami in da so te polne življenja. Jasna izgovorjava, kreпка in sočna karakterizacija je tu na mestu. Igralec mora živeti v vlogi, ki jo

igra lutka. Ziveti mora, pravim. Z lutko morata biti nerazdružljivo združena. Vse, kar govori za lutko, mora v duši preživeti, kajti edino na ta način udelestvoje kretne, ki so tekstu primerne. Letošnja sezona znači v igranju krepak korak naprej: umestno karakterizacijo in zmiselno govorjenje.

Zanimanja je bilo veliko, hvale od strani male publike polno. Nasprotno pa je neumevno, zakaj se to malo umetniško institucijo tako podcenjuje v časopisih in celo v umetniških krogih. V splošnem je bilo beleženih tu in tam par kratkih ocen. Žalostno je tudi dejstvo, da se marionetno gledališče ob vsaki priliki zapostavlja, ali od strani magistrata, ali od strani drugih krogov in da mora vodstvo gledališča odpovedovati nedeljsko popoldansko predstavo zaradi kakega društvenega shoda, ki bi se vršil lahko drugje. Taki in podobni dogodki nam kaj živo podprejo zahtevo po samostojni dvorani marionetnega gledališča. Če bi se našel plemenit mecen in bi omogočil gradnjo majhne, lične stavbe, bi izvršil veliko kulturno delo. Najbolj žalostno je pa pri celi stvari to, da nimamo pri nas niti kritikov, ki bi bili orientirani o marionetah in bi bili v stanu ocenjati posamezne predstave.

Tudi naš literarni svet se premalo zanima za ta dragulj v narodni kulturi. Marsikdo pa se še znajde, ki misli, da so lutke samo za otroke in ne ve, da so dele naše kulture, prav tako važni kot

minuto, je jasno, da pri parni turbinni ne moremo računati na direktni spoj turbine z vijakom, temveč je treba s posebnim prevodnim sistemom zmanjšati število obratov. Od teh prevodov so sedaj trije najbolj v rabi, in sicer mehanski, hidravlični in električni prevod.

Od mehaničnih je najboljši ameriški Westinghousenov prevod, ki potom velikih in malih zobnih koles reducira hitrost na gotovo število obratov. V Evropi je najbolj v rabi hidravlični Föttingerjev turbotransformator. Njegov princip je sledeči: parna turbina žene sesalnik, ki pritiska vodo v posebno turbino, na kateri je os vijaka in teče iz te zopet skozi sesalnik. Parna turbina in vijak sta tako zvezana po elastičnem mediju, vodi, in je število obratov vijaka na minuto odvisno le od dimenzij vodne turbine, to je od njenega premera.

Da je kljub tem vmesnim strojem parna turbina še vedno cenejša od parnega stroja, pri katerem takih prevodov ne potrebujemo, kaže najjasneje njeno tehnično popolnost. Tretji, električni prevod pa ji daje še večjo prednost, predvsem kot ladjiskemu stroju. Pri parnem stroju z Dieslovim motorjem in pri parni turbini z mehničnim ali hidravličnim prevodom je namreč potrebna od stroja do vijaka dolga os, ker mora stroj zaradi svoje izdatne teže stati nekako v sredini ladinskega trupa; vijaki so nameščeni na zadnjem koncu broda. Pri velikih ladjah, katerih dolžina znaša 150 do 250 m, je omenjena os dolga do 50 m.

Torzijska trdnost (proti zavijanju) zahteva seveda pri tej dolžini velik premer, s čimer se v kvadratnem razmerju poveča teža. S to se zopet poveča število in velikost ležajev, kar je nadalje v zvezi z veliko izgubo energije pri trenju in z veliko porabo olja za mažo.

Pri električnem prevodu pa odpadne ta os, kajti parna turbina je s skupno osjo zvezana z električnim generatorjem v turbodinamo. Električni tok je odhod napeljan po žici do elektromotorja, ki je nameščen tik za vijakom, seveda za steno v notranjosti ladje. Električni tok omogočuje tudi neposredno vodstvo strojev in vijakov s kapitanovega mostu.

Akoravno kažejo že danes ta nova pota v gradnji ladijskega stroja velik napredek napram prejšnjim, ne smemo misliti, da je ta sistem izveden že do popolnosti. Inženjerja čaka še marsikaka naloga, katere rešitev dosedanjí uspeh še daleko poveča.

Moderna tehnika brodogradbe pa ni napredovala samo v strojem oziru, temveč tudi v konstrukciji trupa samega, ki je doslej sestojal izključno iz železa. Od kar so gradbeni inženjerji dokazali veliko prednost železobetonskih konstrukcij pred železnimi, se je porodila misel, tudi ves ladjin čoln uliti iz betona. Ta konstrukcija je dosti enostavnejša in cenejša od železne. Tu odpadejo drage železne plošče, vsi vijaki, vrtanja itd. Vse to nadomestijo cenejši homogeni železobetoni. Najprej se ves ladjin čoln napravi iz železnega ogrodja. Nato se to železno mrežo obda od obeh strani z lesenimi stenami in se mednje nalije betona. Ko se ta spoprime z železom in strdi, se od strani losena šablona in pred nami leži ves ladjin čoln enotno ulit iz železobetona.

To so današnji novi načini brodogradbe, ki so deloma že sedaj, deloma pa bodo v bodočem konkurenčnem razvoju svetovne pomorske trgovine pokazali svoje dobre, a tudi slabe strani in lastnosti, katere bo treba še izpopolniti.

Akoravno naša država za sedaj še nima izgledov za gradbo večjih brodov v lastnih ladjedelnicah, zlasti v strojnem oziru ne, ker bo nakup tujih ladij za nas še dolga leta cenejši od lastne gradnje, nam vendar splitsko pristanišče nudi ne navadno pripravno mesto za ladjedelnice železobetonskih obreznih in večjih brodov.

V Splitu so ob obali znane velike cementne tovarne, a v Bosni valjalnice železa v Zenici, Fojnici in Varešu. Gradbeni material je torej skoraj na mestu. Podjetnost dalmatinskih brodarjev pa je

naša pravična nada, da bomo v doglednem času praznovali krst prvega jugoslovanskega broda, zgrajenega v lastnih delavnicah.

Roman princa Auersperga

Dne 5. aprila t. l. se vrši na Dunaju javna dražba zapuščine bivšega princa Franca Jožefa Auersperga. Krstni boter mu je bil sam cesar Franc Jožef in je prejel tudi njegovo ime. Sinu silno bogate in veleugledne plemiške obitelji so ob zibelki prorokovali slajno karijero. Zato je moral mali princ absolvirati gimnazijo z maturato in se posvetiti pravnstvu na vseučilišču. Toda moral je k vojakom, kjer je ostal. Postal je kavalirski častnik in eden najvselejših dunajskih bonvivánov. Zabave, ženske, konji, ponočevanja so mu bila edino delo. Sampanjec je tekel v njegovi družbi v potokih. Plačeval je za vse, zlasti za lepe igralke. Neki židovski pevki je bil, ko je rodila otroka, kavalirski boter,

ko so — fantka obrezovali. Zapravil je milijone. Lastna obitelj mu ni hotela dati ničesar več in začel je delati dolgove. Izposojal ei je denarja pri natakarih, hotelskih vratarjih in fikarkah. Končno je pobegnil v Ameriko. Toda dolarske princeze ga niso marale. Zato je postal zobozdravnik in je solidno služil. Naposled je našel vendarle bogato Amerikanko, hčer nekega veletržca z zelenjavo. Njegovi upniki so mislili, da zdaj dobe povrnjene dolžne milijone. Ali tast hčeri ni izplačal nobene dote, nego ji je nazoval vsak mesec le gotov znesek. Bivši avstrijski princ, je ostal torej nadalje zobozdravnik. Med vojno se je vrnil kot častnik v domovino ter je služil kot zobozdravnik v avstrijski armadi. Napredoval je do ritmojstra. Kmalu po vojni pa je umrl in zdaj se bori njegovi avstrijski upniki za dolžne milijone. Toda ritmojster princa Auersperg je zapustil le vrednosti za 900 dolarjev.

Sokolski vestnik

Poslanica Sokolstvu

Vsem bratom in sestram!

Na IV. glavni skupščini Jugoslovanskega Sokolskega Saveza, vršeci se dne 25. marca t. l. v Beogradu, smo soglasno in z navdušenjem sprejeli resolucijo, ki ponovno poudarja osnovna načela naše organizacije in nam v interesu Sokolstva, države in naroda za črtava najnujnejše, neogibne naloge sedanjih dni.

Predhodna naša konferenca v Beogradu je sklenila, naj resolucijo razmnožimo s tiskom in jo razdelimo med članstvo. Pozivljamo vse brate in sestre, naj se zglase pri svojih društvih, kjer jim je resolucija na razpolago.

Besede, zapisane v njej, prenesite z delom v življenje! Z vso fizično močjo in z vso duševno vrednostjo stojte na straži in izvršujte dosledno svoje sokolske dolžnosti!

Čas, ki ga preživljamo, je tako resen in tako kritičen, kakor še ni bil izza našega narodnega in državnega ujedinjenja. Od temelje naše države se zaganjajo njeni sovražniki, ščujujo brata na brata, sestro na sestro, pleme na pleme, ponižujejo in onečaščajo avtoriteto in svetost državne misli in narodnega edinstva z vsemi sredstvi klevet in demagogije. Napajajo široke mase naroda s strupom sovraštva, nemoteno in nekažnjeno snujejo načrte, kako naj razbijejo veliko tvorbo ljubezni, trpljenja, umiranja in junštva ter utirajo strugo pogubonosnim valovom zunanjih sovražnih nakan, ki se naj razlijejo po naši zemlji in nas iznova zasušijo in uničijo!

Zavodniki ljudstva se brezvestno in zločesto igrajo z usodo vsega naroda in drve s slepo strastjo do osebnih ali strankarskih koristi brez ozira in pomisleka na to, ali jim te koristi dozorijo tudi le na razvalinah našega skupnega doma.

Položaj trenutno narekuje vsakemu Sokolu in vsaki Sokolici dolžnost, da s preudarom, trezno in prepričevalno besedo razširja, pogloblja in utrja od moža do moža, od žene do žene idejo narodnega in državnega edinstva in tega edinstva vsestransko visoko prednost in ceno, ki temeljita na resnici, da bomo in ostanemo močni in neodvisni samo v veliki in urejeni nacionalni in državni celoti in skupnosti.

Ako pa bi udarila usodna ura, ki bo treba proti razliralnemu delu in vsakteri pohlepnosti postaviti odpor in obrambno silo vseh discipliniranih moči, takrat bo moralo v misli svojih našel in nalog Sokolstvo na plan kot bojna organizacija, ki je pripravljena storiti in žrtvovati vse, kar

tira se dajo v marionetnem gledališču prepričevalno predstavljati in bili so časi, ko so imele najborejše figure več uspeha nego najboljši igralci svojega časa. Sveti misteriji, Rabelais, Gargatua in Pantagruel, bajka o Faustu so spadale k najpriljubljenejšemu repertoarju in so nam navdušeno in hvaležno občinstvo. (Dom in Svet, Fr. B.)

Otvorili so sezono z običajnim »Prologom« in igro »Prince Rožencvet in princesa Lilijana«. Med znanimi figurami nas je pozdravil Gasperček, verni spremljevalec marionetnega gledališča, ljudski humorist in filozof. Marionetnega gledališča si brez Gasperčka sploh ne moremo misliti. On je vedno isti, njegova pot, ki pelje skozi tisočletja, je označena z eno samo ravno črto. Prav dobro ga karakterizira dr. Iv. Lah:

Jaz sem življenja živi sok ... jaz smeh sem starcev in otrok ... jaz sem širokih mas dovpti kakor oevirk vrh dobre kaše ...

Igrali so »Zakletoga kalifa«, burko »Preskušnja«, »Doktorja Fausta«, ki je bil nesporno višek cele sezone; dalje: »Začarani prince«, »Tri želje«, »Obtuti maček« in »Sneguličica«. Z igri »Mrtvec v rdečem plašču« in »Trojčki iz Damaska« se nam je predstavila italijanska marionetna igra.

Četrta sezona se prične koncem septembra in bo po pestrosti repertoarja še bogatejša; obetajo se nam tudi izvršne marionetne igre domačih pisateljev.

zahteva od vsakega brata in od vsake sestre čast in obstoj domovine!

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovanskega Sokolskega Saveza v Ljubljani, dne 8. aprila 1923.

Priprave za sokolske poletne nastope

Marsikateri očividci lanskega vsesokolskega zleta je z nekoliko nejevolje opazoval priprave in ogromno delo za zlet, češ, toliko truda in napora za tri dni telovadbe. Na prvi pogled se zdi ta trditelju upravičena, zakaj uspehi, ki so bili vidni, res niso tako veliki in stroški so napram uspehom velikanski. Toda to naziranje ni pravo, in tako sodbo si morajo ustvariti le oni, ki ne poznajo dobro naše sokolske organizacije. Kdor pa je poučen o pomenu in namenu velikih sokolskih prireditev, ve, da se prave posledice velikih javnih nastopov pokažejo šele pozneje, ko se številni udeležniki vrnejo v svoja društva in tu izrabijo pridobljene izkušnje in nauke. Poglobitev sokolskega dela, utrjena disciplina, veselje in navdušenje za Sokolstvo ter notranja konsolidacija, to so uspehi večjih zletov.

Brez pretiravanja velja trditi, da je napredek, ki ima svoj izvor v lanskem vsesokolskem zletu, od dne do dne očividnejši v veliki organizaciji jugoslovanskega Sokolstva. Po poročilih pretežne večine društev in žup so se vršili in se še vrše redni letni občni zbori, na katerih se z vso resnostjo in s pravim umevanjem razpravljajo o bodočem sokolskem delu. Društva in župe prav dobro razumevajo svoje naloge, ki so jih prejele iz centralne in z veseljem se pripravljajo za poletne nastope, ki se morajo po sklepu lanske savezne glavne skupščine vršiti v manjšem obsegu po društvih in župah, zato pa tem intenzivnejše. Izdana parola, da mora vsaka župa prirediti svoj prednjaški tečaj, je našla popoln odmev in skoraj vsi župah. Sklep, da naj se posveti posebna pozornost naraščanju, ima za posledico, da je že več žup sklenilo prirediti v letnem času posebne župne zlete za sokolski naraščaj. Ti zleti bodo v zvezi z naraščajskimi tekmami. Ker se je smatralo pred enim ali dvema letoma neizvršljivo, to je danes za te župe povsem naravno, saj so se na vsesokolskem zletu prepričale, da so tudi naraščajske tekme izvedljive. In baš napredek v sokolskem naraščanju je nadvse razveselil.

S posebnim zadoščenjem pa opazujemo, da je razvoj sokolskega naraščaja vedno večji in temeljitiji v krajih, kjer so bila pred prevarom sokolska društva nemogoča, ali so le s težavo vegetirala. Bogata in plodonsna Bačka — pred kratkim časom trdno madžarska — ima danes že lepo razvijajočo se sokolsko organizacijo v svoji župi, ki ima sedež v Novem Sadu.

Bačka sokolska župa priredi letos svoj župni zlet za moški in ženski naraščaj v Novem Sadu. Zlet bo trajal dva dni in le v zvezi z naraščajsko tekmo in z zletom v Fruško goro. Že danes ima župa sestavljen ves program za zlet, preskrbljeno je že za vso oskrbo naraščaja in za prenočišča. Z kakšno resnostjo se bavi župni tehnični odbor za zlet naraščaja dokazuje knjižica, ki jo je pravkar izdal.

Brošurica obsega proste vaje za moški naraščaj (štiri sestave), od teh so tri precej lahke, četrta pa je nekoliko težja. Dalje proste vaje za ženski naraščaj, dve lažji in dve težji ter tri vaje na bradlji in dve na gredi. Knjižica ima poleg vaj tudi predpise za tekme naraščaja in navodila za zlet.

Predpisi za tekme so dokaj strogi. Tekme se smejo udeležiti le oni naraščajniki, ki so najmanj 6 mesecev pred tekmo posečali društveno telovadbo in so 14 dni pred tekmo prijavljeni po svojem društvu župnemu tehničnemu odboru. Vsako društvo mora pred župno tekmo izvršiti domačo tekmo naraščaja in le tisti tekmovalci, ki dosežejo vsaj 60 odst. dosežnih točk, smejo tekmovati na župni tekmi. Nagrade dobijo oni tekmovalci, ki dosežejo 75 odst. točk. Moški naraščaj tekmuje v nastopu k prostim vajam, v prostih vajah, v vajah na bradlji, v skoku v daljino, v skoku čez kozo in v teku na 100 jard. Ženski naraščaj tekmuje v nastopu k prostim vajam, v prostih vajah, v vajah na gredi, v skoku v daljino in v teku na 75 m.

Te mladege obsejajo upanje na lep razvoj mladega sokolskega naraščaja, ki bo čez leta dal trdno podlago in dober material raznim sokolskim društvom v Bački. Da je k temu napredku obilo pripomogel prvi jugoslovanski vsesokolski zlet, o tem smo trdno prepričani in je to lepo zadoščenje za ves trud in delo na zletu.

Sokol Ljubljana I. V soboto, dne 7. aprila ob 20. uri se vrši v društvenih prostorih na trgu Tabor predavanje br.

Gospodarska vprašanja

Naš izvoz v lanskem letu

Pred kratkim so bili objavljeni podatki o našem celokupnem izvozu v letu 1922. Napram letu 1921. je lanski izvoz po teži napredoval, in sicer od 1.583.658 ton na 2.213.881 ton, a po vrednosti od 2460,7 milijona na 3071,5 milijona dinarjev. Tako torej izgleda, da je naš izvoz znatno narasel, vendar pa je v resnici vrednost našega izvoza radi padanja valute nazadovala. Zagrebška »Riječ« je izračunala, da je po vsakoletnem povprečnem kurzu dolarja pri nas znašala vrednost našega izvoza: l. 1920. 55 milijonov dolarjev, leta 1921. tudi okoli 55 milijonov dolarjev, a v letu 1922. samo 38 milijonov dolarjev. Nazadovanje zlate vrednosti izvoza znaša torej v letu 1922. 17 milijonov dolarjev.

Pred vsem je padeł — gotovo radi slabe letine — izvoz žitaric. Lani se je izvozilo raznega žita, koruze in moke skupaj 64.860 ton v vrednosti 264,5 milijona dinarjev proti 449.282 ton v vrednosti 664,5 milijona dinarjev v letu 1921. Znatno je oslabil tudi izvoz živine. Izvozilo se je lani: goved 105.000 komadov (v letu 1921. 108.214), svinj 117.000 komadov (v letu 1921. 219.554), mesa in mesnih predelkov 21.580 ton (v letu 1921. 26.735 ton). Vseh produktov poljedelstva se je izvozilo lani za 1783 milijonov dinarjev ali 58 odst. celokupnega izvoza napram 75,6 odst. v letu 1921.

Narasel pa je lani izvoz lesa; izvozilo se je 617.660 ton gradbenega lesa, 112.579 ton lesa za kurjavo in 34.177 ton lesnih izdelkov v skupni vrednosti 519,1 milijona dinarjev. Izvoz lesa in lesnih izdelkov je znašal lani 17 odst. vrednosti celokupnega izvoza proti 7,7 odst. v letu 1921.

Izvoz živine in živinskih proizvodov je znašal lani 27,2 odst. napram 32,6 odst. v letu 1921. Izvoz žitaric in moke je padeł od 27,0 odst. v letu 1921. na 8,5 odst. v lanskem letu. Slaba letina nam je torej izvoz žitaric in moke, ki so med našimi glavnimi izvoznimi predmeti, izredno oslabil. Izvoz suhih češpelj, ki so letos krepko podpirale našo trgovinsko bilanco, je narasel, in sicer je znašal lani 40.443 ton v vrednosti 185,7 milijona dinarjev (6%) proti 38.376 tonam v vrednosti 144,2 milijona dinarjev (5,9%) v letu 1921. ter 21.258 tonam v vrednosti 63,8 milijona dinarjev (4,8%) v letu 1920. Istotako je narasel izvoz jate, ki je znašal lani 13.382 ton v vrednosti 267,6 milijona dinarjev (8,7%) proti 12.314 tonam v vrednosti 146,7 milijona dinarjev (5,9 odst.) v letu 1921. ter 2945 tonam v vrednosti 30,1 milijona dinarjev (2,2%) v letu 1920. Posebej neimenovanih predmetov se je izvozilo lani 439.672 ton in 1181 komadov v skupni vrednosti 650,2 milijona dinarjev (21,0%).

Največja odjemalka našega blaga je bila lani Italija, kamor se je izvozilo blaga v vrednosti za 861,5 milijona dinarjev (28,05%) proti 576,4 milijona (23,43%) v letu 1921. in 356,2 milijona (26,98%) v letu 1920. Na drugem mestu je bila Avstrija, kamor je znašala vrednost izvoza 705,5 milijona dinarjev (22,97%) proti 882,4 milijona dinarjev (35,86%) v letu 1921. in 563,4 milijona dinarjev (42,67 odst.) v letu 1920. Nazadovale je istotako izvoz v Nemčijo, ki je znašal 260,1 milijona dinarjev (8,47%) proti 397,4 milijona (16,15%) v letu 1921. in 99,3 milijona (7,53%) v letu 1920. Na četrtem mestu je Švica, kamor je izvoz narasel; znašal je 235,2 milijona (7,66%) proti 169,1 milijona (6,87%) v letu 1921. in 48,6 milijona (3,68%) v letu 1920. Istotako se je povečal izvoz v Českoslovaško, ki je znašal 232,3 milijona dinarjev (7,59%) proti 100,8 milijona (4,10%) v letu 1921. in 67,6 milijona (5,12%) v letu 1920. Nadalje je narasel izvoz v Francijo; znašal je 181,4 milijona (5,91%) proti 40,8 milijona (1,66%) v letu 1921. in 41,4 milijona (3,13%) v letu 1920. Izvoz v Madžarsko je znašal 165,9 milijona proti 29,9 milijona v letu 1921. in je poskočil na 5,41% od 1,21% v letu 1921. v Grčijo smo izvozili 146,7 milijona (4,78 odst.) proti 127,6 milijona (5,19%) v letu 1921., v Anglijo 58,7 milijona (1,92%) proti 17,7 milijona (0,72%) v letu 1921.

Omenjene države so naše glavne odjemalke. Izvažali smo nadalje manjše količine na Reko, v Turčijo, v Kralje, zasebene države, v Egipt, v Bolgarsko, v Zedinjene države, v Holandsko, v Rumunijo, v Indijo, v Albanijo, v Belgijo, v Tunis, na Portugalsko in druge dežele.

Iz gornjih podatkov se vidi, da je izvoz v Avstrijo in Nemčijo znatno oslabil, a se povečal v Italijo, Českoslovaško in Švico, torej v države s srednjedobro in dobro valuto. Oslabljenje izvoza v Avstrijo in Nemčijo kaže, da sta ti državi radi slabih valutnih prilik izgubili velik del svoje plačilne moči. Da naš izvoz v splošnem po zlati vrednosti ni narasel, temveč še nazadovale, je kriva v veliki meri lanska slaba letina, radi katere se je v drugi polovici lanskega leta onemogočil izvoz večterih naših poljskih izdelkov z visokimi izvoznimi carinami.

st. dr. Pavla Pestotnika »Sokolstvo iz javna vprašanja«. Vsi bratje in sestre so vabljeni, da se v kar največjem številu udeležijo zanimivega predavanja in sledeče debate. Prospekti odsek sokolskega društva Ljubljana I.

* Sokol I. v Ljubljani naznanja svoje članstvu, da priredi v nedeljo dne 8. aprila t. l. pešizlet v civilu čez Golovec, Orle v Škofljico. Povratek z večernim vlakom. Zbirališče ob 13.30 pri dolenjskem mostu. Zdravo!

Porast cen živini v Sloveniji

Na včerašnjih živinski sejem v Ljubljani, ki se je po dolgem presledku radi zabrane zopet vršil (zadnji sejem je bil 6. decembra 1922.), so prignali 387 konj, 49 volov, 40 krav, 39 prašičkov in 7 telet. Cene so bile zelo visoke, zlasti za konje. Par lepih konj se je prodajal celo do le za okoli 25%. Poslabšanje valute torej takega skoka cen ne opravičuje.

Nerazveseljen in neopravičljiv je porast cen govedini tekom presledka med včerašnjim in zadnjim sejmom dne 6. decembra lanskega leta. Dočim so cene narasle povprečno za nad 100%, je padla vrednost našega denarja med tem časom le za okoli 25%.

Cene za kg žive teže na včerašnjem sejmu so bile (v oklepajih cene dne 6. decembra 1922.): voli I. 58—64 K (24—25 kron), II. 50—56 K (19—23 K), krave za klobase okoli 30 K (10—14 K), teleta 60 do 70 K (40—42 K). Najdražji pitani voli so se prodali po 78,50 K za kg žive teže, tako je neki kmet, lastnik dotičnega para volov, ki so tehtali 1425 kg, dobil zanje 112.000 K.

Prašički, 6 tednov stari, so se prodajali par po 4000 K, kar pomeni istotako velik skok v cenah.

Kakor smo že te dni poročali, so cene živini narasle tudi na zadnjem mariborskem sejmu. Podoba je, da to naraščanje cen povzroča menda že pomanjkanje živine v Sloveniji radi prekomernega izvoza. Zanimiv je ta pojav tudi v toliko, ker na Hrvaškem nasprotno cene živini slabijo.

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (4. t. m.): baška pšenica ponudba 455, sremska 453,75, baški ječmen ponudba 307,50 oves 1 vagon 290, banatski ječmen ab Subotica 3 in pol vagona po 300, baška koruza promptno 1 vagon 255, baška garantirana 4 vagoni po 260, 100 odst. kasa povpraševanje 250, ponudba 252,50, za maj 5 vagonov po 262,50, za junij 10 vagonov po 260, fižol sremski 1 vagon 470, otrobi v papirnatih vrečah ponudba 160, v vrečah iz jute ponudba 170.

Zagrebski žitni trg (8. t. m.). Postavno baška, odnosno vojvodinska postaja, notirajo: Pšenica 450 do 455, koruza, začasno suha, 270 do 280, rž 400 do 405, ječmen za pivovarne 290 do 225, oves 290 do 295, moka pšenična »0« 675 do 700, »2« 650 do 675, »6« 625 do 650, za krmo 210 do 225, otrobi drobni 160 do 170, debeli 200 do 210. Tendence mirna.

PRODAJE.

Prodaja vinskih sodov. Pri intendantskem alagalistu Savske divizijske oblasti v Zagrebu se vrši 14. t. m. ob 11. dopoldne ustmena dražba 36 komadov vinskih sodov. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

== Hmeljarsko društvo v Zalcu ima 43. glavno skupščino dne 8. t. m. ob 2. uri popoldne v dvorani Roblekovih gostilne v Zalcu. Dnevni red običajen. Ker se nahaja hmeljarstvo v kritičnem položaju, je v interesu hmeljarjev samih, da se skupščine udeležijo v čim večjem številu. Čim večje je zanimanje članov za društvo in čim večje bo število društvenih članov, tem z večjim uspehom bo delovalo Hmeljarsko društvo. Tudi za hmeljarje velja pregovor: V slogi je moč! == Vspostava prometa s Sušakom. Prometno ministristvo je odločilo, da se železniški promet na progi Zagreb—Sušak podaljša do postaje Martinšćica.

== Prometne olajšave za posetnike zagrebškega velikega sejma. Prometno ministristvo je dovolilo posetnikom zagrebškega sejma polovično vožnjo ceno tudi na dnevnih brzovlakih.

== Uradni tečaj dinarja so za april isti kakor so bili v marcu.

== Poljedelska statistika. Ministristvo za poljedelstvo in vode je pričelo te dni urejevati statistične podatke o vseh doslej storjenih poljskih delih tekom te spomlad. Zlasti se posveča pozornost na točnost pri urejevanju podatkov o posejani površini. Ministristvo bo te podatke v kratkem času objavilo.

== Prepoved izvoza živinskih potrebščin iz Poljske. Poljska vlada je prepovedala izvoz vseh živinskih potrebščin iz Poljske v svrhu pobiranja draginje. Za izvoz sladkorja ostanejo v veljavi le dovoljenja, ki so bila že poprej izdana.

drama ali opera. Znani lutkarski pisatelj Lux piše: »Lutkarske igre so več nego otroške igre. Don Kihotov duh živi še dandanes v njih. Medtem, ko stremi veliko gledališče po vedno večji realni resničnosti in si na ta način omejuje možnost predstavljati vsevprek, se lutkarska igra s svojimi nepopolnimi sredstvi vzdržuje vsakega tekmovanja za resničnost v korist večjih iluzijskih možnosti. Njena dovršenost obstoja ravno v njeni nepopolnosti. Lutke so le splošne veličine človeške prispodobne brez osebnih vrednot, so enostavni simboli. One uresničujejo vse pravilne umetnosti. Resniških namenov ne more pokvarjati. Ni nevarnosti, da pozabijo, da so samo blago, mrtva tvarina, ki ni podvržena drugim zakonom, nego onim narave in igre. Na srečo predstave nimajo lastne zavesti. Imajo pa dušo, ki je fizikalno pravilo in ki se zove težišče, nahajajoče se v notranjosti lutke. Vsak gib, vsak tresljaj te duše sproži ritmično igro členov, nihajoče krivulje, ki jih opisujejo krog telesa. Tako konča vsaka razburjenost v harmoniji, vsaka linija je blagoglasje, korak in gesta sta ples, vidna godba. In ker se vrši na najenostavnejši način, je neka posebna neomadeževanost v teh kretnjah, katere so v stanu imeti le popolnoma brez zavestna telesa ali pa ona z neskončno zavestjo, torej le lutke in božanstva. Na zicah všečo lutka je kakor božanstvo brez zemeljske teže; skrivnostne moči jo gibljejo in usposablja delati reči, ki so umirajočim bitjem nemogoče. Čudeži, bajka in tudi sa-

Dr. A: Odpovedi stanovanj in poslovnih lokalov

Dne 1. januarja 1923. je stopil v veljavo novi zakon o stanovanjih z dne 30. 12. 1921. (razglašen v Službenih Novinah št. 41 izdanih 23. 2. 1922. in objavljen v Uradnem Listu št. 28 dne 24. 3. 1922. št. 71) in novi Pravilnik za izvrševanje zakona o stanovanjih z dne 30. 12. 1921. (razglašen v Službenih Novinah št. 273 izdanih 30. 12. 1921. in objavljen v Uradnem Listu št. 420, dne 21. 12. 1922.

Po novih predpisih imajo hišni posestniki neomejeno pravico razpolaganja s stanovanjskimi in poslovnimi prostori v novih zgradbah. Glede najemov v teh zgradbah veljajo v Sloveniji kakor pred vojno določbe 25. poglavja obč. drž. zak. Katere zgradbe se imajo smatrati za nove, določa čl. 24. pravilnika, ki označuje kot take v Sloveniji:

1.) vse nove zgradbe, ki se sezidajo, in one, katerih gradnja se je pričela kasneje nego 1. novembra 1918., istotako vsa na novo postavljena nadstropja in novo dozdani deli k obstoječim zgradbam.

2.) Vse zgradbe in njih deli, kar jih je bilo doslej oproščenih podobnih omejitev.

3.) Stanovanjski in poslovni prostori v starih zgradbah, ki so temeljito popravljani, a se prej niso mogli ukoristiti za stanovanja, tako, da so s tem dobili novi prostori za stanovanja.

V spornih primerih določajo stanovanjska oblastva prve stopnje, katere zgradbe se smatrajo za nove (čl. 30, št. 8. pravilnika).

Ker so po čl. 24. pravilnika nove zgradbe oproščene vseh omejitev, ki jih določa zakon o stanovanjih in pravilnik, so za prenehanje najemnih odnosov pri novih zgradbah merodajne samo določbe § 1112.—1121. o. d. z., od katerih je važna osobito določba, ki govori o **razrušitvi najemne pogodbe**, ako je pretekla pogodena najemna doba (§ 1113. o. d. r.) in določba § 1116. o. d. r., ki govori o **odpovedi**, katero je podati v slučaju, da ni izrečno, ne molče določeno trajanje najemne pogodbe. Posebne važnosti pa je določba § 1118. o. d. z., po kateri ima najemodajalec pravico zahtevati takojšnjo razrušitev najemne pogodbe, ako uporablja najemnik najete prostore na znatno škodljiv način ali ako je po predhodnem opominu s plačilom najemnine v takšnem zastanku, da po preteku določenega termina ni popolnoma odplačal zaostale najemnine, ali pa, ako je v njem oddano poslopje treba znova dograditi.

Glede starih zgradb določa sicer čl. 2. pravilnika, da se najemnikom stanovanj in lokalov — poslovnih prostorov v starih zgradbah ne sme odpovedati v času od dne 1. januarja 1923. do dne 1. januarja 1925., tako da je zaščita najemnikov še za dve leti podaljšana, vendar so v stanovanjskem zakonu kakor pravilniku določene izjeme od tega splošnega pravila, in sicer v čl. 8., 9., 10. in 11. čl. 8. govori o odpovedi stanovanj in poslovnih prostorov po obliki zakonskih predpisov, člen 9. o odpovedi stanovanj in poslovnih prostorov zaradi zidanja novih zgradb namesto starih, člen 10. o odpovedi stanovanja radi prebivanja njegovega lastnika in člen 11. o odpovedi lokalov za opravljanje trgovin in obrta.

A. **Pravica odpovedi stanovanj in poslovnih predpisov po obliki zakonskih predpisov.**

Člen 8. pravilnika določa, da ima najemodajalec pravico odpovedi tako pri dodeljenem stanovanju, kakor tudi ob pogojenem najemu:

1.) če izgubi najemnik pravico, da stanuje, po obliki zakonskih odredbah, in sicer samo, če je najemnikovo ponašanje razlog za odpoved po obliki zakonskih predpisov v posameznih pokrajinah.

2.) ako izostane najemnik v izpolnjevanju svojih obveznosti glede plačevanja najemnine zaporedoma dva meseca.

Glede prvega slučaja pojasnjuje pravilnik, da se za ponašanje, ki je razlog za odpoved, smatra:

a) vsako uporabljanje stanovanja na očito škodo lastnikov, bodisi, da se povzroča ta škoda spričo velike nemarnosti najemnikov, bodisi po njega krivdi;

b) uporabljanje najemne imovine zoper nje namen;

c) ponovni težki prekrški predpisov hišnega reda, v kolikor ti predpisi ne nasprotujejo odredbam zakona o stanovanjih in tega pravilnika. Določba citiranega čl. 8. odgovarja določbi čl. 5. zakona o stanovanjih, ki se glasi: Najemodajalec ima pravico odpovedi tudi pri dodeljenem stanovanju po splošnih zakonitih predpisih, kakor tudi ob pogojenem najemu, in sicer samo, če izgubi najemnik s svojim ponašanjem pravico stanovanja po splošnih zakonitih predpisih, ali če zastane v izpolnjevanju svojih obveznosti zaporedoma dva meseca. Zakon kakor pravilnik se ujemata torej v tem, da je mogoče podati odpoved tedaj, ako je najemnikovo ponašanje dalo povod za odpoved po obliki predpisov, ki veljajo v posameznih pokrajinah.

Po obliki zakonskih predpisov, ki veljajo v Sloveniji, je najemnikovo ponašanje razlog za odpoved, ako najemnik na znatno škodljiv način uporablja najeto stanovanje ali najete prostore (§ 1118. o. d. z.). Pravilnik, ki vsebuje v čl. 8. avtentično tolmačenje, kdaj je najemnikovo ponašanje razlog za odpoved po obliki zakonskih predpisov, se ujema s citirano določbo obč. d. z. y. toliko, v kolikor

načrta, da se za tako ponašanje smatra vsako uporabljanje stanovanja na očito škodo lastnikov, ne odgovarja pa obliki zakonskim predpisom in sega preko njih meje določbe o uporabljanju najemne imovine zoper nje namen, kakor tudi ni v obliki državnega zakona nobene odgovarjajoče določbe o ponovnih težkih prekrških hišnega reda, ki bi bili razlog za odpoved. Nastane torej vprašanje ali sta to dva poslednja razloga, ki jih ni mogoče spraviti v sklad s § 1118. o. d. z. oziroma s čl. 5. stanovanjskega zakona, obvezna za sodišča, ki imajo pravico preiskovati, ali določbe stanovanjskega pravilnika nasprotujejo določbam stanovanjskega zakona.

Kar se tiče prvega zgoraj pod a) omenjenega vzroka (uporabljanje stanovanja na očito škodo lastnikov), je poudariti predvsem, da mora biti škoda očita, t. j. očitna, razločna in jasna, zavzemati mora torej večji obseg in ne zadostuje vsako neznatno oškodovanje. Izvršiti mora nadalje iz nepravilnega uporabljanja. Za škodo, ki je posledica pravilne uporabe, najemnik ni odgovoren in mu zato tudi ni mogoče stanovanja odpovedati. Razlikovanje v besedilu pravilnika «da se povzroča škoda spričo velike nemarnosti najemnikov, bodisi po njega krivdi» ni ravno jasno, ker tudi pri veliki nemarnosti (culpa lata) govorimo o krivdi. Srbski original ima besedo «krivica», kar odgovarja krivdi (Schuld). Morda je hotel zakonodajalec z besedami «po njega krivdi» ustanoviti odgovornost najemnikovo tudi za škodo, povzročeno po tretjih osebah, za katere je on odgovoren (družinski člani, posli), kar je bilo nepotrebno, ker spadajo tudi ti slučajji pod pojem »nemarnosti najemnikov«.

Pri »uporabljanju imovine zoper nje namen« ni potrebno, da je nastala kakšna škoda iz take uporabe. Zadostuje dejstvo, da se uporablja najeti prostori v druge svrhe, kakor v tiste, za katere so bili po svoji lastnosti ali po pogodbi določeni.

Kar se tiče prekrškov hišnega reda se morajo ti prekrški ponavljati in morajo biti težki. Proti najemniku, ki torej samo enkrat prestopi hišni red, ne bo mogoč hišni lastnik postopati z odpovedjo. Kdaj so prekrški težki, ni mogoče vnaprej določiti s pravilnikom, ki bi veljalo za vse slučaje. To bo mogoče ugotoviti šele po upoštevanju vseh stvarnih in osebnih okoliščin vsakega posameznega primera.

Poleg ponašanja najemnikovega je vzrok za odpoved tudi neplačana najemnina, in sicer tedaj, ako se ni plačala zaporedoma 2 meseca. Ta odredba pa nikakor ne izpreminja udomačenega načina, po katerem se plačuje najemnina po obliki zakonskih predpisov. Te predpise vsebuje za Slovenijo določba § 1100 obč. drž. zak., ki pravi, da če ni nič pogojeno ali v kraju običajno, se plača najemnina polletno, ako je vzeta stvar v najem za eno ali več let, pri krajših najemih dobi pa po njenem preteku.

Nevarnosti odpovedi po čl. 8. so izpostavljeni tedaj le tisti najemniki, ki plačujejo najemnino mesečno, kajti za najemnino z daljšim rokom nima besedilo »zaporedoma 2 meseca« nobenega zmisla in se gotovo ne more tolmačiti n. pr. na ta način, da ima hišni lastnik pravico odpovedati, ako ni najemnik, ki plačuje v daljših rokih (trimesečno ali polletno) plačal najemnine in sta pretekla že 2 meseca po zapadlosti. Določbe zakona tudi tedaj ni mogoče uporabljati, ako se plača najemnina samo vsak drugi mesec (januar, marec itd.). Koncem leta je tedaj najemnik lahko v zastanku za 6 (ravnih ali neravnih) mesecev, ne da bi mu mogoč najemodajalec odpovedati, dočim lahko odpove onemu, ki je redno plačeval najemnino vse leto in je samo zadnja 2 meseca ni poravnal. Razume se, da ni mogoče govoriti o zastanku, če lastnik noče sprejeti najemnine in jo položi najemnik pri sodišču ali po čl. 16 (poslednji odstavek) pravilnika pri prvostopnih upravnih oblastvih.

Da se nanaša čl. 8. tudi na poslovne prostore, je sicer razvidno iz nadpisa k temu členu, ni pa razvidno to tudi iz stan. zakona, ki govori v čl. 5., odst. 1., le o stanovanjih. Ali ker se v čl. 3., odst. 1., zakona o stanovanjih vzpostavljajo stanovanja z lokali za poslovne prostore in govori čl. 5. na splošno o najemodajalcu, ki ima pravico odpovedi, ni mogoče trditi, da določba čl. 8. pravilnika nasprotuje določbi stan. zakona.

Kontoristinja

možna stroje pisja in stenografije v slovenskem in nemškem jeziku, obenem knjigovodkinja, se sprejme takoj. — Lastnoročne 344 oferte na upravo »Jutra« št. 1110.

Kože divjačine

vse vrste, tudi zajčje, kupuje trgovina z usojem D. Zdravil, Ljubljana, Sv. Florjana ul. 9.

Naprodaj novi A E G - motorji

motor	z vrtilni tok	4 konjske sile	220/380 volt	za Din	7500—
1	2	3	4	5	6300—
1	2	3	4	5	5000—
1	2	3	4	5	2500—

z jermenico, trznicami in zaganjačem. V zalogi so vse druge vrste motorjev in dinam. Elektromaterijal po najnižjih cenah. B505

Karel Florjancič, Celje, telefon št. 74.

Objave

* Društvene vesti v tej rubriki stanejo do 30 besedi 3 Din, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din več. Vse druge objave do 30 besedi stanejo 5 Din, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din več. — Objave se plačajo vnaprej in jih sprejema uprava »Jutra«, Prešernova ulica 54, tel. 36.

* **Akademija Splošnega ženskega društva** v korist »Dečjemu domu« se ne vrši v nedeljo, nego v torek, 10. t. m. ob pol 6. zvečer v dramskem gledališču. Uprizori se spevolgra »Sirota Anka« ter se bodo pele narodne in ponarodele pesmi. Predstava ne bo zanimiva samo za otroke, nego tudi za odrasle, ker bo pokazala, do kake višine je možno izvežati mlade otroške glaske. Cene so operne. Vstopnice je dobiti v soboto, 7. t. m. od 9.—12. dop. in od 3.—6. pop. v Splošnem ženskem društvu, Rimska cesta 9, pritlikje ter v ponedeljek pri gledališki blagajni.

* **Občni zbor Kola Jugoslov. sester** bo v ponedeljek 9. t. m. ob 8. zvečer v Mestnem domu v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Udeležba je dolžnost vseh članic.

* **Kolo jugoslovenskih sester** bo nudilo v soboto zvečer v Narodnem domu v Ljubljani občinstvu velikonočni žegen, t. j. peciva vseh vrst in za vsak okus. Kolače, pinice, potice, pirhi bodo na prodaj v ličnih kosaricah, katere izdelujejo Kolašice same. Svitala bo šentjakobska godba, igralo se bo na šaljive dobrote, pri pogrnjenih mizah se bo razvila nepriljena domača zabava. Vsem udeležencem se obeta prav lep večer.

* **Deška in dekliška meščanska šola v Trzinu** priredi v petek, 6. t. m. ob pol osmih zvečer, in v nedeljo, 8. t. m. ob štirih popoldne sedmo šolarsko akademijo. Spored obsega telovadne, pevске, deklamatorske, goslaške in klavirske nastope vseh učencev z učitelji. V nedeljo ob osmih se otvori v šolskih prostorih velikonočna razstava pirhov in risarskih ovitkov. Za obilen poset akademiji kakor razstave prosijo učenci in ravnateljstvo.

* **Št. Peterska C. M. D. v Ljubljani** vabi na občni zbor, ki se vrši 7. t. m. ob 8. zvečer v steklenem salonu restavracije glavni kolodvor. Spored običajen.

* **Zadruga mesarjev in prekajalcev** v Ljubljani naznanja svojim članom, da se bo pomočniška preizkušnja vršila dne 13. aprila 1923 od 8. ure popoldne naprej v mestni klavnic. Pripravi se imajo vsi pomočniki, ki nameravajo preizkušnjo delati ter imajo doprinesiti vse tozadevne listine ter jih predložiti pisмено ali osebno pravočasno mešarski zadrugi.

* **Kino »Matiča« v Ljubljani** predvaja od 4. do 7. t. m. krasno detektivsko dramo »George Bull« v 6 dejanjih. V glavni vlogi svetovno znani detektiv Stuart Webb. Pretresujoče in nadvse zanimive slike se vrstijo ena za drugo ter nam kažejo borbo med znamenitim detektivom in celo razbojniško grupo s pomočjo nad vse zanimivih in naravnost neverjetnih tehničnih sredstev. Od 7. do 13. aprila svetovnoznani film »Leteci avto« v dveh delih. V glavni vlogi Harry Piel.

* **Za zgradbo sokolskega doma v Sp. Šiški** sta darovala po br. Kovč Pavlu, dva neimenovana gospoda po 40 Din. — Iskrena hvala. — Odbor.

* **Sokolsko gledališče v Radovljici** opozarja še enkrat, da se na belo nedeljo ob 15. zadnjikrat uprizori velika igra iz ob časa preganjanja kristjanov »V znamenju križa«. Konec igre je tako določen da se zunanji obiskovalci lahko vrnejo z večernimi vlaki.

* **Sokol Medija-Izlake** se iskreno zahvaljuje za po sestr. Minki Bregar nabrano od omizja »Zgodovinska miza« pri Košaku v Ljubljani darovano vsoto 1800 kron. — Zdravo!

* **Izgubila sta se v soboto popoldne 2 prstana (1 poročni) od Ambroževega trga do magistrata.** Odda se naj jih proti dobri nagradi v Lončarski stezi št. 6 pri Marji Pavšek.

* **Več poljskih delavk** sprejme ljubljanski mestni magistrat. Zglaš. naj se danes, v četrtek od 8.—9. dopoldne pri gospodarskem uradu.

Priporočila se speulcija
R. RANZINGER
Ljubljana — Jesenice. 83

BLUZE

najnovjših modelov so
ravnokar došle.

A. & E. Skabernè Ljubljana
Mestni trg 10.

Psi, nemške doge,

6 tednov stare, naprodaj. Ogle-
dajo se lahko Cesta na loko 4,
Ljubljana-Trnovo. 553

Mali oglasi

stenejo z državnim davkom na izdane vrste do 20 besedi 5 Din, vsake nadaljnje besede 50 pa-
več. — Plača se vedno naprej (lahko tudi v zameno). Na vprašanje odgovorja uprava le, ako je vprašanje
priložna zemlja za odgovor ter manipulacijska pritožbina (1 Din).

Službe

Učenoa 1130
za zlatarsko obrt sprejemem.
Milan Košak, Cankarjevo na-
brežje 31.

Manufakturst

želi premeniti mesto v Ljub-
ljani ali Mariboru. Cenjene
ponudbe pod »St. 1132« poš-
tnoležeče Maribor. 1132

Mlad,

1133
inteligenten gospod išče učil-
nico Nemko, v svrhu iz-
učitve nemškega jezika. Cenj.
dopisi in naslov pod »N-23-M«
poštnoležeče Ljubljana.

Knjigovodkinja,

samostojna moč, ki je zmožna
slovenske in nemške korespon-
denca, za popoldne ure, se
sprejme takoj. Cenj. ponudbe
pod »Dobra moč 100« na
upravo »Jutra«. 1446

Izurjena mlinar,

star 47 let, išče službo ali
vzame v najem mlin na štule
ali valjčke. Ivan Narobe, Dol
pri Ljubljani. 1445

Šofer,

išče mesta. Govori slovensko,
hrvatsko, italijansko in nem-
sko. Ponudbe pod »Šofer« na
anončno družbo Aloma Com-
pany, Ljubljana, Kongresni
trg št. 3. 1131

Pestanje

1128
k dvema otrokoma iščem za
takoj. Prednost ima starejša
oseba, ki je v tem poslu iz-
veščena. Izborna oskrba in
dobra plača. Pošte stroške
povrnem. Obrniti se je pis-
meno na gospo Ano Kramer,
Sv. Peter pod Sv. Gorami.

Posrantskega zasluzka

išče državni uradnik. — Po-
nudbe pod »Državni uradnik«
na upravo »Jutra«. 1125

Kontoristinja,

zmožna slovenskega, nem-
škega in hrvatskega jezika
v govoru in pisavi ter stroje-
pisja, se sprejme. Reflektira
se izključno na provizorno
moč. Ponudbe je poslati na
trdiko Gastej & Comp., Celje,
tovarna zlatnine. 1120

Zastopniki

za komisijsko ali provizijsko
prodajo »Kometa« tekočega
cistila za parkete se iščejo
za Ljubljano, Maribor in Za-
greb. Ponudbe na »Kometa«
tovarnica, Celje. 1115

Tih družabnik

za novoustanovljeno podjetje,
ki izdeluje predmet, kateri se
v Jugoslaviji še ne izdeluje,
se išče. Podjetje je neodvisno
od uvoza sirovin in je visoko

Kupim

Kostanjevega lesa,
nekaj vagonov, za takojšnjo
dobavo in do konca maja t. l.
ter nekaj vagonov popolnoma
suhih bukovih drv, copljenih,
za takojšnjo dobavo kupi Ru-
dolf Dergan, trgovec, Lasko,
ter prošim obvezne ponudbe
za 100 kg franko vagon na
kladalno postajo. Istotam se
sprejme trgovski pomočnik
mešane stroke, dober prodaj-
alec, proti dobri plači in vso
oskrbo v hiši ter se ozi-
ra le na dobro moč. Ponudbe je
poslati na gori imenovano
trdiko. 1112

Prodaj

Proda se: 1141
sredovelič štiritelni konj,
doprsna oprema in skoro nov
zapravljenček za 8000 Din,
malo rabljena, velika slamo-
reznica 2000 Din, velik mlin-
ček za dišave na stojalu 500
Din. Istotam se sprejme trgo-
vski vajenec z dežele. Na-
slov se izve v upravi »Jutra«.

Kolo,

1138
zelo dobro obranjeno, prodam.
Naslov pri upravi »Jutra«.

Klaviir,

1135
kratek, in šivalni stroj se pro-
dasta. Naslov pove uprava
»Jutra«.

Oprava,

bela, emajlirana, za majhno
trgovino in otroška postelja
se prodasta. Naslov pove upra-
va »Jutra«. 1134

Lepe, sladke krme,

več vagonov, ima napredaj
Matija Smid, Nova vas, Št.
Jurij ob juž. žel. 1113

Velika zaloga

raznovrstnih otroških vozio-
kov, lesenih voziočkov na 4
kolesih, drobolesna najnovjeje-
ga tipa, malih najnovjših, mo-
torčkov, šivalnih strojev in
vaskovrstnih delov. Pnevmati-
ka na debelo in na drobno,
poceni. Sprejemajo se tudi
vsa popravila. »TRIBUNA«,
tovarna dvokoles, otroških vo-
ziočkov in delov. Ljubljana,
Karlovska cesta 4. 1079

Soba,

nemeblirana, ozir. meblirana,
s prostim vvhodom v sredini
mesta, se odda proti dobri
najemini. Pisemne ponudbe
na upravo »Jutra« pod »Lepa
soba«. 1449

Enonadstropna vila,

popolnoma renovirana, z vr-
tom, v sredini Ljubljane, se
ugodno proda. Ponudbe na
poštni predal 126, Ljubljana I.

Posojilo

1447
od 150.000 do 200.000 Din
išče mlad, podjeten, neoče-
njen trgovec v svrhu pove-
čanja svoje trgovine. Sigurno
jamstvo z mojim nepremak-
ljivim imetjem. — Ponudbe
poštnoležeče Ljubljana pod
šifro »Energičan trgovec«.

Zahtevajte cenik za Registrirna blagajna

s šestimi predali, skoro popolnoma
nova, se vsled opustitve podružnice
proda. 555

Natančneje se izve pri Francu Pri-
jatlju, Tržiče (Dolenjske).

Bičevnike

iz pravega kopričevega lesa
(Zürgholz), naravno gladke, politirane,
lukazne, težke (furmanske), pleteče ind. iz-
deluje in nudi po primernih cenah

Prva jugoslovenska tvornica tr-
žaskih bičevnikov OGRIN & PERIC.
Laverca pri Ljubljani. 550

ZAHVALA.

Za vse izkaze sočutja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi
našega ljubljenelega soproga in očeta

Josipa Simončiča

izvoščka

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so ga spremili na njegov
zadnji poti, kakor tudi vsem drugim mnogostevilnim udelež-
nikom spreveda, ter vsem prijateljem in znancem za izrečeno
sožalje. Posebej pa društvu izvoščkov za poklonitev pre-
krasnege venca.

V LJUBLJANI, dne 3. aprila 1923.

Žalujota rodbina Simončičeva in vsi ostali sorodniki.